

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónapra ..... 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
1-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyitlér petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Csütörtök, december 2.

Mai számunk főbb közleményei:

- Benoid világítás miniszteri engedéllyel.
- Választmányi ülés a tornaegyesületben.
- Az utolsó kísérlet.
- A „Parceval” léghajó utja.
- Damjanichné a ravatalon.
- Letartóztatták a „Kabinetbank” szélhámosát.
- A clánkális főhadnagy.
- Apróságok Damjanich özvegyéről.
- A tél nyomora.
- A kialudt villamosok.
- Az apa büne.
- Pesti tréfák.

A parancsoló dátum.

Budapest, december 1.

(Fővárosi tudósítónktól.) Ma késő délután minisztertanácsot ül a kormány. Mikor e sorok írónak, még semmi hivatalos jelentés a kormány szándékairól nem érkezett, de az előző események, a különböző politikai körök véleménye és a lehetőségek megfontolása mind biztosabbá teszik, hogy a mai tanácskozáson a kormány újból megsürgette hét hónap óta kért felmentését.

Ezzel a sürgető kéréssel megy Wekerle Bécsbe királyi audienciára. Annyi bizonyos, hogy soha e hosszú kínos válság során nem volt oly indokolt a kormány e kérése, mint most. Sok ékesszólásra nem igen lesz Wekerlének szüksége, hogy a kormánya tarthatatlan helyzetét a király előtt bebizonyítsa. Odafönn merev visszautasítás, negáció, minden, már

nem is követeléssel, de becsületes megoldással szemben, lenn egy nagy ellenzékűtől sakkban tartott, de engedmények híján egyelőre mozdulatlan kormánypárt, mely könnyen alkotó elemekre bomolhat és mindez olyankor, mikor az ex-lex réme fenyeget, sőt már alig látszik eikerülhetőnek. Elérkezett az év utolsó hónapja és még csak remény sincs arra, hogy a kormány költségvetést vagy indemnitást kapjon.

Annyi kényszerítő körülmény mellett igazán nem tehet mást a kormány, minthogy a felség belátásához fordul és a leghatározottabban kéri felmentését. Még az se volna csodálatos, ha beigazolódna azok a hírek, melyek a kormánynak formális sztrájkjáról beszélnek. Erre még aligha volt példa a magyar parlamentarizmus történetében, de viszont olyan helyzetben sem volt még kormány, mint a mostani. Minden kormánynak volt valami támpontja, amire támaszkodva legalább a siker reményében kezdhette meg a működését. De, hogy egy kabinetet a király kényszerítsen a bársonyszékekben való megmaradásra, mikor azok a bársonyszékek a levegőben lógnak, arra még nem volt példa. Joggal mondhatta Kossuth Ferenc a legutóbbi koronatanács után: gondoskodni kellene törvények útján arról, hogy egy kormány, ha helyzete tarthatatlanná vált, felmentésék állásától. Törvényeink e hiánya

érlelhette meg a kabinet-sztrájk gondolatát, mely látszhatik bizarrnak, de indokolatlannak semmiképpen sem. A kormány és annak minden egyes tagja megtett mindent a sztrájk megelőzésére. Andrassy lelicitálta a katonai követeléseket a magyar vezényszótól kezdve az ezrednyelven át egészen a századnyelvig, Kossuth elállott az önálló banknak 1911-re való felállításától, a kartellbank eszméjétől gazdasági önállóságunknak 1917-re való biztosításáért, Wekerle pedig támogatta Andrassyt is, Kossuthot is, csak hogy utját egyengesse egy kooperációs kormányzatnak. A korona azonban nem honorálta ezt a lojalitást, hanem halasztotta a döntést hónapokon keresztül mindaddig, amíg elérkezett az a dátum, mely már a lojalitásnak is utját szegi. Más válasza most már nem lehet a koronának, mint a lemondás elfogadása, vagy — amire már alig van remény — a kabinet kivánságának haladéktalan teljesítése. Mert egy harmadik eshetőség — melyről szintén beszélnek politikai körökben — az ex-lexben való házfelosztás, olyan feladat, melyre a Wekerle-kormány legkevésbé vállalkozhatik. Egy ex-lexes választás ódiúmat viselni és a választási lobogóra milliós kiadások mellé semmi engedményt nem irni: olyan verem volna, melybe csak a kormány esnék belé. Ezt pedig egy kabinetől sem lehet követelni.

Mese a rendőrkapitányról.

Írta: Sas Ede.

I.

Minden tulás nélkül elmondhatjuk, hogy Tárkonyi Dezső, Tiszavárad rendőrkapitánya, volt olyan rendőr-zseni, mint a legsötétebb titkok ama nagy kutatói, akik Wilkie Collins és társai híres regényeiben szerepelnek. A legszörnyesebb esetben is megtalálta a kivezető Ariadne fonalat, állandó Damoklesz kardként függött a gonosztevők feje fölött, kiirtotta a korrupció lernai hidráját és bizonyos, hogyha ő őrzi a Heszperidák kertjét, abból ugyan egyetlen aranyalmát el nem lopnak. Mindezeket a helyi lap zengette el a rendőrkapitány urról, hozzátevéen azt is, hogy Augiásként sópörtötte ki a Herkules istállóját...

Természetes, hogy ilyen rendőrkapitány mellett Tiszaváradon a rendnek és közbátorságnak valóságos utopiája uralkodott. A polgárok nyitott ajtóik mellett hajthatták álomra fejeiket; a házörző ebekért senki sem fizetett többé adót és a polgármester a bünesetek statisztikája helyett az ártatlanság hófehér lapját terjesztette a közgyűlés elé. Tárkonyit mindannyiszor viharos óvációkban részesítették és nem győztek neki elismerést szavazni, amiért boldog Arkádiát teremtett a városból, ahol pár év előtt, a régi rendőrkapitány idejében, fényes nappal követték el betöréseiket azok a takarékosabb gonosztevők, akik sajnáltak olajat égetni az éjjeli mecsekekben...

Mindazonáltal történt, hogy Tárkonyi, aki a népszerűség sugárzófényében fürdött, egy napon redőkkbe vont homlokkal sétált a tiszaparti Eldorádó esőndes főutcáján. Az emberek félve vonultak eléle: hátha valami sötét rejtély akadtt elébe és annak megfejtésén tanakodik? A polgármester mégis megállította és megkérdezte:

— Mi baj, Dezső? Min gondolkozol olyan nagyon?

— Csak azon, bátyám uram, felelt a rendőrkapitány a város érdemes, galambösz oszlopának, — hogy nagyon meguntam én már ezt az örökös izgalmat, ezt az örökös vesződést a sok gaz fickóval...

— Ugyan! Hiszen nincs már nálunk egy libatolvaj se.

— Nincs. De ne vigyázzak én csak egy fél napig, mindjárt lesz! Egyszóval: szeretném, ha ennek a hivatalnak a terhét fiatalabb vállak vennék át tőlem...

— Tán csak nem akarsz lemondani?

— Azt nem. Szolgálni akarom városom közügyeit utolsó lehelletemig.

— Így beszéltek a rómaiak is, mondta meghatóttan a polgármester.

— De azt hiszem: más téren tán még több haszonnal szolgálhatnám. Egy szó, mint száz: a főjegyzői állás megüresedett s én pályázni fogok rá. S ha szabad érdemeimre hivatkoznom, Miska bátyám...

— Hogyne! kiáltott föl Vámos polgármester és keblére ölelte legdrágább tisztviselőjét.

Ki érdemli meg náladnál jobban ezt a diszes hivatalt?

S Tárkonyi képzeletében már a főjegyző kényelmes székében látta magát, amint irodájában csibukozik; nem kell virrasztania, razziákra járnia, illavára való klientúrával bajskodnia... Azonkívül a főjegyzői állás tetemesen bővebb javadalmazással is jár! No de rá is szolgált ő erre az előléptetésre s a közgyűlés bizonyosan riadó lelkesedéssel fogja őt a város pennájává megválasztani...

A polgármester ellenben rémülten sietett haza és még aznap közölte aggodalmát a város főbb embereivel. Tárkonyi a főjegyzőségre pályázik, ott akarja hagyni a rendőrséget — mi lesz velünk? A városi képviselők megdöbbenve néztek egymásra:

— Az lehetetlen, mondták mély meggyőződéssel. — Tárkonyi mintatisztviselő; a rendőrség élén nélkülözhetetlen; nem szabad onnan elvinni.

— Hogyisne! Hogy megint kilopják a szemünk világát! zugtak föl a boltosok.

— De mikor annyira megérdemli, hogy jobb állásra válasszuk meg! — kockáztatta meg a polgármester.

— Az mindegy. A közügy az első. S ha a polgármester ur Tárkonyi mellett korteskedik, azzal csak azt árulja el, hogy nem viseli szívéen a közügy érdekeit... jelentette ki az ellenzék leghíresebb vezére.

A podeszta belátta, hogy saját népszerűségét sodorja veszedelembé, ha Tárkonyi mel-

A mai minisztertanács tehát a legkomolyabb határozattal küldi fel Wekerlét a királyhoz. Ami eddig történt, azért mind felelősségre lehet vonni a mai kormányt. De ami ezentúl történni fog, azért a felelősség mások vállaira esik.

Választmányi ülés a tornaegyesületben.

Steinitzer Pál dr. kizárása.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 1.

Az aradi tornaegyesület választmányja ma délután hat órakor Sármezey Endre elnöklésével tartott ülésén szótöbbséggel kizárta az egyesület tagjai közül Steinitzer Pál dr., az egyesület alelnökét.

Az ülés lefolyásáról a következőket közlik velünk:

Körülbelül husz választmányi tag jelent meg az aradi mérnök és építész egyesület helyiségében, ahol a meghívó szerint a választmány ülését volt tartandó. Sármezey Endre elnök a napirend előtt előadta, hogy fontos ügyben kívánja a választmány véleményét és határozatát kikérni, mely esetleg oly kiható következményekkel járhat, amint az egyesület 30 éves életében páratlanul áll. Ez a kérdés kapcsolatban van az evezős csoport felszerelésének eladásával és ama panasszal, melyet Steinitzer Pál dr. alelnök, a belügyminiszterhez beadott. A kérdést — ugymond — megszóvegezte és felfogja olvasni.

Hajlandó e a választmány Steinitzer Pál azon eszelekedetéért, hogy a belügyminiszterhez felterjesztett panaszában az evezős felszerelés eladásának tényét rablásnak minősítette, megtorlással élni; ha igen, kívánja-e vele szemben az alapszabályok 21. szakaszának b) pontját alkalmazni, mely szerint a választmány az olyan tagot, ki a torna-egyesület érdekei ellen eszelekszik és oly magaviseletet tanúsít, mely az egyesület hírnevének árthat, tagjai sorából kizárja.

E szavak elhangzása után megjelent a

teremben Steinitzer dr. alelnök, akit az elnök figyelmeztetett, hogy személyes ügyéről van szó s ha ezért a tárgyalás által feszélyezve érezné magát, távozhatik, ha akar.

Steinitzer dr. kijelentette, hogy bár tudja miről van szó, de minthogy ugyanis szándéka volt napirend előtt felszólalni, elnézést kér a késésért és kéri a választmányt, hogy felszólalására adjon most engedélyt.

Elnök kijelentette, hogy a felszólalásnak most nincs helye, de mondani valóját a szavazás megejtése után előadhatja.

Ezután az imént felolvasott két kérdés közül az elsőt az elnök szavazásra feltette és a választmány szótöbbséggel elfogadta. Következett volna a második kérdésnek szavazásra bocsátása.

Groszman Alfréd dr., az egyesület ügyésze szólalt fel és kifejtette, hogy senkit meghallgatás nélkül elítélni nem lehet. Rövid szavakban hivatkozott Steinitzernek három évtizeden át a tornaegyesület érdekében kifejtett eredményes fáradozására, érdemeire és kérte a választmányt, nyújtson a jelenlévő alelnököknek módot, hogy a kérdésben nyilatkozhassék.

Elnök a kérdést szavazásra bocsátotta és a választmány azt elfogadta.

Steinitzer dr. előterjesztette, hogy véleménye szerint nem helyes oly kérdésben, mely hatósági vizsgálat alatt áll, választmányi döntést provokálni. Kijelentette továbbá, hogy a torna-egyesületben használta az inkriminált kifejezést, de már a közgyűlésen e fölött sajnálását kifejezte és a miniszterhez beadott panaszában csak hivatkozott arra, hogy a választmányban ily drasztikus kifejezést használt. Egyébként nem akarván senkit sem feszélyezni a szavazásnál, kijelentette, hogy távozik. (Steinitzer dr. a termet elhagyta.)

Még Holländer Emil szólalt fel és kifejtette, hogy a határozathozatal idő előtti és helyesebbnek tartaná, ha addig, míg a panasz tárgyában a miniszter nem döntött, a választmány saját ügykörében határozatot nem hozna.

Ezután az elnök szavazásra bocsátotta a második kérdést is s a választmány tulnyomó többséggel fogadta el.

Steinitzer dr. kijelentette, hogy a ma hozott határozatot felelősség alakjában a közgyűlés elé viszi.

Benoid-világítás miniszteri engedéllyel

Leirat Aradvárosához.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 1

A belügyminiszter ma a törvényhatóság-nak egy alapos és messze kiható tévedésére mutatott rá. A közgyűlés eddig abban a meggyőződésben élt, hogy Aradon csak a légszész-társulatnak van joga közterületen gázvezetékeket fektetni és a benoid-világítást csak magánhelyiségekben lehet alkalmazni. Eme felfogás alapján már évek óta húzódik annak a konkrét esetnek az elbírálása: vajjon Matzky Károly cukrász az üzlete előtti járdát világíthatja-e benoid gázzal, vagy nem?

A miniszter ma érkezett leiratával kioktat arra, hogy lényeges különbség van a légszész és benoid között és ezért nem illeti meg a légszész-társulatot a kizárólagos csőfektetési jog a közterületeken.

Az érdekes leirat a következő:

A város közönsége az 1908. évi január hó 8 án tartott bizottsági közgyűlésében hozott határozatával elutasította Matzky Károly aradi lakost, cukrászt azon kérelmével, hogy részére az Andrássy-tér 23. szám alatt levő üzlete előtt elvonuló azon járda-területre, melyért az előirt térfoglalási díjat fizeti, az általa üzlethelyiségei világítása céljából gyártott benoid vezetésére szolgáló csöveket lefektesse. Ezen határozatát Matzky Károly által beadott felelősség következtében, a kereskedelemügyi miniszter ur véleményének meghallgatása mellett felülvizsgálván, ezenel feloldom és elrendelem, hogy az ügyben újabb határozatot hozzon.

Onként érthetőleg ezen határozatom nem érinti a város közönségének azon jogát, hogy önkormányzati hatáskörében hozandó újabb határozatában a kért csőfektetési engedély megadása kérdésében az alábbiakat szabadon mérlegelhesse.

Feloldandó volt a határozat, mert a szóban lévő kérelem elutasítására felhozott indokok arra engednek következtetést, hogy ezen ügy téves kiindulási alapon bíráltatott el. Ugyanis a benoid nem egyéb benzín-gőzzel telített karburátor levegőnél, mely a légszészszel nem azonos, hanem csak hasonló minőségű világítási anyagnak tekinthető. A légszész vegyi termék, mely a fának, vagy kőszénnek száraz lepárolása útján készül, ellenben a benoid

lett kardoskodik s ezért is a passzivitás bástyái mögül nézte végig a magindult ádáz választási küzdelmet, amiben a rendőrfő korteseit éppen a saját fegyvereikkel verték meg az ellenpárt kolompósa. Ha azt hirdették Tárkonyiról, hogy milyen lelkiismeretesen, buzgón látta el hivatalát, azok még ráduplicáltak, hogy: igaz, senki jobban meg nem tudott volna felelni a rendőrkapitányi állás nehéz kötelességeinek. Maga volt az éberség, a fáradhatatlanság, a zsványok réme, a közbátorság őrangyala, soha panasz, gáncs föl nem merülhetett ellene — égbekiáltó vétek volna a város legszentebb érdekei ellen, ha őt megválasztanák!

— Aki Tárkonyira szavaz, az nem hü polgára a városnak! Az nem hazafi! Ezzel a jelszóval indult az ellenpárt a küzdelemben, amely csakugyan a rendőrkapitány csufos kudarcával végződött. Tárkonyinak bizalmat és elismerést szavaztak, de a jobb javadalmazásu és kényelmesebb főjegyzői székbe megválasztották a legöregebb, legtutyakosabb árvaszéki ülnököt, akit úgy húztak elő a restanciái csimborasszója mögül.

II.

A nevezetes tisztujítás után Tárkonyi föltöbbség mogorván ballagott haza, ahol a tornáccon titokteljes, sokat jelentő ábrázattal várt reá legmeghittebb rendőrmestere.

— Főkapitány ur, táviratot kaptunk.

— Bánom is én!

— Jelentem alászan: Budapestről kaptuk. Veszedelmes zsvány szökött meg s aligha-

nem idejön hozzánk, mert itt laknak az édes szülei...

— Mondom már, hogy nem bánom! Takarodjék kend a pokolba! Riadt a kapitány a rendőrség legvénebb legényére, aki nem győzött álmétködni ezen a csodán. Máskor az ilyen ujságra, hogy fölillantak a kapitány szemei! Hogy vágtatott azonnal a vasúthoz, hogy maga tegye rá a kezét a gonosz vendégre!

A többszörös zsvány persze háborítatlanul vonult be a városkába, hová gyöngéd gyermeki érzelmei vonzották, kipihente magát a nyájas szülei hájlekban s harmadnap békességgel elutazott Tiszaváradról a déli 12 órakor induló gyorsvonattal. S az öreg rendőrmesternek ezentúl igen sűrűn volt alkalma esőválnia a fejét a kapitánya magaviselete miatt. Tárkonyi Dezsőt, mintha kieserélték volna. A zsvány-írtás nemes szenvedélye kialudt benne egészen s nem volt az a vakmerő betörés, a mi föl tudta volna éleszteni a régi buzgalom kihavadt parázsát. A város korzóján fityörészve sétálgattak a zsebtolvajok és a főváros sikasztói nem Amerika földjét, hanem Tiszavárad határát iparkodtak elérni, mert ott nyugodt biztonságban élvezhették fáradságuk gyümölcsét.

A város vezető köreit e közben győtrő aggodalom szállotta meg. Hiszen Tiszavárad közgyűlésén legközelebb indítványt kell tenni, hogy a várost közigazgatásilag az Abruzzokhoz csatolják!

— Vénül az öreg, — mondogatták — el-lustult szörnyen. Nem virraszt már a régi éberséggel életünk és vagyunk felett.

— Hát akkor nyugalomba kell tenni. El kell csapni! — tört ki egy meggondolatlan, pelyhedző állu városatya fiatal könnyelműséggel.

Nyugalomba tenni? Elesapni? Erre még a legvérmesebb ellenzékiek se gondoltak komolyan. Hogy lehetne egy tisztviselőt penzionálni, vagy elesapni, mikor a legbefolyásosabb kortes-vezér az apósa? Azzal is tisztában voltak azonban, hogy az égető veszedelmen segíteni kell, ha csak azt nem akarják, hogy városuk szégyenfolt gyanánt szerepeljen Magyarországon, esetleg Európa térképén. A vezető körök összedugták a fejüket s a tanakodás eredménye az lón, hogy az a bizonyos árvaszéki ülnök, — akinek semmiféle befolyásos rokonsága nem volt — beadta a kérvényét nyugdíjaztatása iránt, amit a főispán nyomban el is fogadott. Utódjául a város polgárainak bizalma egyhangulag Tárkonyi Dezsőt kandidálta, akit a közgyűlés egyhangú lelkesedéssel, szünni nem akaró taps és éljenzés közben meg is választott Tiszavárad főjegyzőjének.

Választás után a nagyfejű városatyák elégedetten dörzsölték a kezüket:

— No, ezt a kérdést szerencsésen megoldottuk A főjegyzői állásban nem tehet a városnak akkora kárt, mintha rendőrkapitány marad...

Nem kevésbé volt elégedett a dolgok illetén fordulatával Tárkonyi Dezső, aki ünnepies székfoglalása után ujjával csettintgetve, fúrge tánclépésekkel járt föl s alá uj, csinos hivatalszobájában.

puszta keverék, mely úgy áll elő, hogy levegőt könnyű benzín-gőzzel telítenek.

Eszerint a világító gázzal szemben a benoid gőzsemű anyag lévén, az aradi világi-tási és erőátviteli részvénytársasággal fenn-álló szerződés 3. § a szempontjából a benoid légszesznek nem minősítendő. Megjegyzem egyébiránt, hogy nézetem szerint ezen szerző-dés 3. §-a értelmében a vállalkozót a közterü-leten megillető kizárólagos csőfektetési jog a légszeszre is csak annyiban vonatkozik, ameny-nyiben a csővezetéssel a légszesz üzletszerű érté-kesítése céloztatik. A szóban lévő határozat méltányossági indokokból is feloldandó volt, mert a város közönsége által hozott és alaki s nem érdemi okokból miniszterileg feloldott ha-tározatával a nevezett cukrász által jóhiszemű-leg eszközölt csőfektetést tisztii ügyészének vé-leményéhez képest már engedélyezte és idő-közben oly körülmény, mely ezen előbbi állás-pontja elejtését indokolta tenné, nem merült fel. Hartl Sándor s. k., miniszteri osztályta-nácsos.

A tanács a decemberi közgyűlésnek tesz a miniszter állásfoglalásáról jelentést és egyszer-smind új határozat hozatalára terjeszt elő javas-latot.

Az utolsó kísérlet.

A mai minisztertanács.

Távirati tudósítás.

Arad, december 1.

Most már úgy látszik nem sokáig tart a politikai válságban a mai bi-zonytalanság. A mostani kormány nem hajlandó tovább a neki minden-képen kellemetlen helyzetben meg-maradni, hanem távozni kíván. Ma minisztertanács volt, amelyen elhatá-rozták, hogy az esetben, ha a király nem fogadja el a kormány előterjesz-tését, akkor nem maradnak tovább helyükön. Wekerlét holnap Bécsbe küldik, hogy ezt a határozatot közölje a felséggel.

A mai minisztertanács.

Budapesti tudósítónk jelenti: A kormány tagjai ma délután négy órakor a kereskedelemügyi miniszte-

— Most már tudom a haladás titkát! — mondotta tündöklő arccal. — Most már megvan a talizmánom! Nem vetek neki pár esztendő-t és én ülök az én kedves barátom, a polgár-mester ur székébe...

III.

Hogy mi lehetett a haladás titka, az a bü-bajos talizmán, amiről az új főjegyző olyan új-jongva beszélt, arról nekem sejtelmem sincs s ezért a nyájas és kíváncsi olvasót sem tudom róla felvilágosítani. Annyi bizonyos, hogy va-lami varázslatos szer lehetett, mert egyébként a főjegyző ur hivatalbeli tevékenységével nem igen szolgálta kitűzött célját, hogy a polgár-mesteri méltóságra érdemeket szerezzen. A fő-jegyzői hivatal hátralékai úgy megsaporodtak, hogy a város háza mellett ki kellett venni egy üres magtárt a tömérdék akta elhelyezésére. Amellett Tiszavárad polgársága búzake volt arra, hogy az ő határozatait, felterjesztéseit a kormányhoz, átíratait a testvér-törvényhatósá-gokhoz arany pennájú főjegyző fogalmazza. S mi tagadás, az új főjegyző tolla akkor se fo-gott lendületesebben, ha egy hazafias ügyben szólította fel hatalmas akcióra az ország vár-megyéit, vagy a mikor a marhasó olcsóbbá té-tele irányában irt föl a nagyméltóságú földmi-velésügyi miniszter urhoz.

— Terringettét! Itt valamit csinálni kell! — ráncolták össze szemöldökeiket a városi kép-viselőtestület oszlopai.

Most már a legfiatalabb városatya se non-dotta, hogy a főjegyző urat penzióba kell kül-denii, mivel időközben az ifju ur sokat tanult,

riumban minisztertanácsot tartottak. A minisztertanácsban Wekerle Sándor elnöklete alatt részt vett a kabinet valamennyi tagja. A jegyzőkönyvet Márffy Albin miniszterelnökségi ál-lamtitkár vezette. A minisztertanács harmadfél óra hosszáig tartott, fél hét óra után ért véget.

A minisztertanácsban — mint a *Bud. Tud.* értesül, — megvitatták a po-litikai helyzetet és a válság megoldá-sának alkotmányos módozatait és arra a megállapodásra jutottak: amennyi-ben ötlesege a kormány által előter-jesztett programhoz nem járulna hozzá, kérni fogják a kormány legsürgősebb felmentését.

A minisztertanács után Kossuth és Apponyi gróf még együtt maradtak és hosszabb ideig tanácskoztak.

Wekerle Bécsben.

Wekerle Sándor miniszterelnök titkára, Bárczy István dr. kíséretében ma este 10 óra-kor Bécsbe utazott. A miniszterelnök holnap déli 1 órakor kihallgatáson jelenik meg a fel-ség előtt, hogy jelentést tegyen a miniszter-tanács mai határozatáról. Wekerle Bécsben való tartózkodása egy napra van tervezve.

Indemnitást kér a kormány.

A politikai köröket ma az a kérdés foglal-koztatta, vajjon nem folyamadik-e a kormány ideiglenes megoldáshoz, hogy az ország a költ-ségvetésen kívüli állapotot elkerülhesse. Nép-párti körökben beszéltek, hogy a kormány, ha a király rövidesen nem fog dönteni, a jövő hét derekára összehívja a képviselőházat és indemnitási javaslatot terjeszt elő. A nép-párti organum erről a következőket írja:

A kormány tagjai teljesen és minden-ben szolidarisak és tény, hogy a kormány indemnitást nemcsak akar, de fog is kérni, mert nem hajlandó ellenfeleinek azt az örö-met megszerezni, hogy olybá tűnjék fel, a mely még csak meg sem kísérelte az ex-lex elkerülését. Ha a kormánynak bármily nehéz is a helyzete, a suprema lex előtte az ország-nak alkotmányos élete, alkotmányos funk-

tapasztalt a városi közigazgatás terén és tudta, hogy a leghatalmasabb kortesvezér vejének le-hetlenség egy ujjal is vétetni. Énnélfogva le-győzte magában a follobogó idealizmust és ő is csatlakozott ahhoz a zsenális tervhez, amit a város vénei Tiszavárad üdvére kieszeltek:

— A polgármesterünk igazán öreg ember, — mondották. — Többször emlegette is, hogy szeretné már ott hagyni a hivatalát és félre-vonulni a szőlőjébe, az amerikai oltványai közé. Nos tehát, szaván fogjuk és a helyebe megválasztjuk Tárkonyit: hiszen kész skanda-lum, amit az az ember a főjegyzői székben mivel!

— Helyes, úgy van! — kaptak a város-atyák a zsenális ötleten. A polgármesternek úgy se kell dolgozni, csak reprezentálni és alá-írni a nevét...

S a nagy nap, Tárkonyi várva-várt napja, álmainak fényes ünnepe elkövet-kezett. — Küldöttség ment érte lakására s mikor pompás diszmagyarjában a köz-gyűlés oszlopos csarnokában megjelent: a vá-rosi képviselők fölállva éljeneztek és Tiszavá-rad szép hölgyei kipirult arccal, kendőiket lo-bogtatva, üdvözölték a karzatról...

Az új polgármester másnap már boldogan csibukozott a város háza legszebb, világos, sző-nyeges hivatalszobájában. Visszagondolt a multa, a rendőrségen töltött éveire, a tömérdék fáradt-ságra, a lázas hajszára a gonosztevők után s szinte összeborzadt:

— A hátam is borsózik a gondolatra, — mondá — mi történik velem, ha akkoriban tovább is buzgón teljesítem a kötelességemet...

cíója és amig csak módjában áll, el is fog mindent követni, hogy nagyobb veszedelmek ne zuduljanak az országra, mint amilyenek-ben már eddig is részesedett. A tárgyalások folynak az uralkodó és a kormány között, a döntés késik, ellenben egyre inkább közele-dik január elseje és vele a törvényen kívüli állapot. Kötelessége a kormánynak, hogy legalább annyit mentse, amennyit tud és ha el nem tudta eddig még érni, hogy a fel-ség kétkedése, tépelődése elmúljon s döntése bekövetkezzék, akkor, mig ennek ideje el nem érkezik, kötelességében áll legalább a törvényen kívüli állapot végzetes következmé-nyeit elhárítani.

Épen azért előreláthatólag a jövő hét derekán összehívják a képviselőházat s az első ülésen mindjárt beterjeszti a kormány az indemnitást.

Ha az indemnitási javaslatot nem szavaz-nák meg, vagy *Justh*-ék megobstruálnák, úgy a kormány hivatkozni fog arra, hogy az ex-lexért nem ő a felelős. Ha a kormány csak-ugyan foglalkozik ilyen tervvel, — írja az *E. U.* — akkor ez egyben újabb kineveztetését kell, hogy jelentse, mert olyan kabinet, a mely lemondott, egyben felhatalmazási javas-lat megszavazását nem kérheti. Hozzá fűzi azonban az *E. U.*, hogy néppárti körök nem jól ismerik a kormány szándékát, mert a mi-niszterek ismételtelen kijelentették, csak úgy ve-zetik tovább az ország ügyeit, ha Bécsben le-hetővé teszik a nemzeti program teljesítését.

Bécsből táviratozzák: A *Neue Freie Presse* mai estilapja írja: A magyar miniszter-tanács tárgyalásai elsősorban a körül forognak, vajjon lehetséges-e, hogy a kormány a képv-i-selőháztól költségvetési provizóriumot kérjen és kapjon. A magyar kormány tagjai teljesen egyet értenek arra nézve, hogy a költségvetési provizórium keresztül vitele alkotmányjogi szem-pontból nem lehetséges, ennélfogva a kormány arra az álláspontra helyezkedik, hogy a költ-ségvetési provizórium benyújtása teljesen kilá-tástalan volna a Házban és ezért inkább a vál-ság végleges megoldására tesz kísérletet.

Oszták beavatkozása.

Pénzügyi körökben beszéltek ma, hogy az oszták kormány néhány bécsi pénzügytérrel tárgyal nagyobb összegű folyószámla kölcsön felvéte-lére. Ha a magyar kormány nem fo-lyósítaná a diplomáciai és hadsereg részére szükséges összeget, az oszták kormány fedezné a kiadásokat, amelye-ket a politikai viszonyok javulása után Magyarországra hárítana. Éppen úgy, mint 1867-ben a felvett állam-kölcsönök egy részének törlesztését át-hárította az oszták kormány Magyar-országra.

A pártkörök hangulata.

Az alkotmánypártban nagy érdeklődéssel várták ma este a minisztertanácsról érkező hi-reket. Este 8 órakor megjelent a pártkörben Andrássy Gyula gróf, aki a helyzetről hossza-sabban beszélgetett Hadik János államtitkár-al. A miniszter ezután a nagy társalgóba ment, ahol nagy csoport vette körül, Igen élénken vi-tatták a politikai helyzetet. Helyesléssel fogad-ták a képviselők a kormánynak azt az állás-pontját, ha a király nem járul hozzá előterjesz-tett programjához, sürgős felmentését kéri.

A párt tagjai azt hiszik, hogy a holnapi kihallgatás sem fogja a végleges döntést meg-hozni, hanem ez csak az audienciát követő va-lamelyik napon fog bekövetkezni.

A néppárt Zichy Aladár gróf elnöklete alatt tartott ma este értekezletet, amelyen bebatóan megvitatták a politikai helyzetet.

Justh cáfol.

Justh Gyula, a függetlenségi párt elnöke ma megcáfolta a Magyarország munkatársa előtt azokat a híreket, amelyek egyes lapokban ma megjelentek. E hírek szerint tudniillik Justh kijelentette volna, hogy három héten belül kormányon lesznek és hogy ő Lukács Lászlóval tárgyalna.

— Lukács Lászlóval, — mondotta Justh — bár jogom volna vele érintkezni, véletlenül már hónapok óta nem találkoztam és így „meg-egyezésről” annál kevésbé lehet szó.

Letartóztatták a „Kabinetbank” szélhámosát

Szanatóriumból a fogházba.

Lávirati tudósítás.

Arad, december 1

Néhány héttel ezelőtt megirtuk azt a nagyarányú szélhámoságot, amelynek Funk Sándor kassai kereskedő volt a hőse. Funk tudvalevőleg közel háromszázezer koronát esalt ki Girsik Géza kassai ifjú földbirtokostól azzal a mesével, hogy az európai uralkodók által alapított „Kabinetbank”-nak ő is részvényese és nagy összeget tudna nyerni a bank révén Girsiknek. A naiv ember csak később tudta meg, hogy ama bizonyos „Kabinetbank” nem is létezik és Funk csufosan becsapta őt.

Följelentést tett ellene a rendőrségnél, de Funk rokonai a szélhámost a budapesti Ringer-szanatóriumba szállították, mert örültnek mutatta magát. Az eljárás azonban megindult Funk ellen. Sándor László budapesti rendőrkapitány nemrég házkutatást tartott Funknak a Ringer-szanatóriumban lévő lakosztályában és egy ajánlott levél másolatát megtalálta. Funk ebben a levélben azt írta Kassán lakó nővérének, hogy újabb bajok vannak.

„Azt hiszem újabb feljelentéseket is tettek ellenem, — írta Funk — most már tudassátok velem, hogy miképpen viselkedjem? Játshatom-e még mindig az örültet, vagy pedig ez már mit se használ?”

Sándor kapitány arról értesítette a kassai vizsgálobíró, aki Funk nővérénél gyorsan házkutatást tartott és ott csakugyan megtalálta a szóban lévő ajánlott levelet. A vizsgálobíró ebből konstatálta, hogy Funk nem elmebajos, hanem csak szimulál s így akarja a vizsgálatot meghiusítani. Utasította a budapesti rendőrséget, hogy Funkot tartóztassák le a sanatóriumban. Két detektiv ma kiment a Ringer-szanatóriumba és tudomásul adta Funknak, hogy letartóztatják.

A szélhámos erre gunyosan fölnevetett és napoleoni pózba vágta magát:

— Engem akarnak maguk letartóztatni? Engem, Vilmos császárt?

A detektivek fölvilágosították, hogy most már nincs helye a mókázásnak és a szimulálásnak, mert a legkomolyabb valóság következik. Funk erre mit tehetett? Lehorgasztott fejével bevonult a fogházba.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az Aradi Képző- és Iparművészeti Társulat választmánya pénteken, december 3-án délután 5 órakor a városháza emeleti kistermében ülést tart. Az ülésre külön meghívókat nem bocsátanak ki, de kéri a választmány tagjait, hogy a fontos tárgyakra való tekintettel pontosan jelenjenek meg.

Damjanichné a ravatalon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 1.

Damjanich özvegyének halála felett az ország minden részéből a nagy és mély részvét híre érkezik a mélyen sujtott családdhoz. A telegrammok egész özöne dokumentálja, hogy a nagyasszony halála igazi nemzeti veszteség. Különösképen fájdalmas vesztesége a különféle női egyesületeknek, amelyek Damjanichnéban a legszebb női ideált tisztelték.

Damjanichné holtteste egyelőre ideiglenes ravatalon nyugszik árván maradt lakásában. Az evangélikus egyház, amelynek Budapesten a Szentkirályi-utca 51. számú ház udvari külön szárnyában van a Luther-otthona, a nemzeti gyászra való tekintettel, a vallási türelem szép példájaként felajánlotta, hogy a nagyasszony holttestét a Luther otthon igazgatóságának emeleti nagy tanácstermében tegyék ravatalra, ahol méltóbb, impozánsabb keretben történhetik meg a végtisztességadás. A gyászoló család hálás köszönettel fogadta ezt a megtiszteltetést s az Entreprise emberei már ma reggel hozzáfogtak a ravatal elkészítéséhez. A tanácsteremhez vezető lépcsőket, a terem bejáratát és belső falait gyászleppel vonták be az Entreprise, hatalmas katefalkot állított a terem közepébe s köröskörül kandelláberek fényét veri vissza a gyászos környezet. A koporsót délután tették itt ravatalra.

A kondoleálók sorát ma a képviselőház nyitotta meg, amelynek nevében Desseswffy Arisztid elnöki tanácsos hatalmas pálmakoszorút helyezett a koporsóra. A koszoru szalagján ez a felírás van: „Damjanich János özvegyének — Az országgyűlés képviselőháza. Ugyancsak ma tették le a koporsóra a főrendiház diszes koszoruját is. A fájdalmas részvét a főváros és az ország összes hazafias testületeinek gyöngéd megemlékezését összegyűjti a nagyasszony ravatalánál, amelyet rengeteg koszoru fog borítani. Az általános gyász egyéb formákban is megnyilvánul.

Tegnap és ma a kondoleálók egész serege kereste fel a gyászoló családot. A sok részvétávirat között a legkorábban érkezett Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter sürgönye, aki a következőképpen kondoleált Vég József kuriai bírónak:

„Fogadd kedves nőddel lesújtó vesztesétekhez őszinte fájdalmas részvétem nyilvánítását és légy szíves ezen érzelmeimet az egész, méltán gyászba borult család előtt tolmácsolni. Darányi Ignác.”

Kondoleáltak még: Vay Sándor gróf, a neves író. Hentaller Lajos országgyűlési képviselő és még igen sokan a különféle hazafias testületek, egyesületek és női jótékonyági intézetek.

A gyászból a legnagyobb mértékben veszi ki részét a Magyar Gazdaasszonyok Egyesülete, amelynek az elhunyt nagyasszony megteremtője és elnöknője volt.

A fővárosi magyar nőegyesületek rendkívüli választmányi ülést tartottak tegnap, amelyen elhatározták, hogy a megdiesőült nagyasszony temetésén testületileg jelennek meg. A Magyar Gazdaasszonyok Országos Egyesületét az árvaházi növendékek, s a választmány kiküldöttei, özv. gróf Batthyány Géza védnök, Gruz Albertné és özv. Hegedüs Sándorné alelnökök képviselik. A Magyarországi Nőegyesületek Szövetségét gróf Batthyány Lajosné elnök, az Általános Közjótékonyági Egyesületet gróf Csáky Albiné elnök, a „Művészet és művelődés magyar nők körét” Gruz Albertné elnök, a József főherceg szanatórium egyesületét Lukács György v. b. t. elnök, a magyar szent korona országainak békeegyesü-

letét Giesswein Sándor dr. kanonok, országgyűlési képviselő, elnök és Halmos István dr. jegyző, az országos anya- és csecsemővédő egyesületet báró Dániel Ernőné és Temesváry Rezső dr. egyet. tanár elnökök, a budapesti VII. ker. (külső) közjótékonyági egyesületet rácalmási Paizs Gyuláné elnök, a Klórida egyesületet gróf Apponyi Albertné és Gaál Jenőné elnökök, s a vízősepp társaságot Vig Albertné és berői Márkus Györgyné fogják képviselni. Megjelennek ezenkívül a képviselőház, főrendiház kiküldöttei s mindazon hazafias testületek képviselői, amelyek részt kérnek maguknak a gyászból. A 48-as honvédek és az egyetemi ifjak ugyancsak testületileg jelennek meg. A temetés előreláthatóan impozáns keretben fog lefolyni, méltóan ahhoz a jelentőséghez, amely a Damjanich névhez, s az elhunyt ritka nemes egyéniségéhez hozzáfűződik. A nagy halott nyugovóhelyéül a főváros tanácsa diszkrét helyet adományozott a kerepesi-uti temetőben.

A család a matróna haláláról ezt a gyászjelentést adta ki: Mácsai Csernovics Diodor dr. miniszteri tanácsos, állami jószágigazgató, mácsai Csernovics Agenor árment. társulati igazgató főmérnök, tassi Vég Józsefné, szül. mácsai Csernovics Roxána, kisjeszeni és megyefalvi Jeszenszky Imréné, szül. mácsai Csernovics Lára úgy a maguk, mint alólított bázistársaik és gyermekeik nevében mély fájdalommal jelentik gyöngéden szeretett nagynénjük és nevelő anyjuk Damjanich János 1848/49. évi honvéd-tábornok özvegye, született mácsai Csernovics Emiliának rövid szenvedés és a haldoklók szentségének ájtatos felvétele után folyó évi november hó 30-án hajnali fél 4 órakor 90 éves korában, gyászos özvegyiségének 61 ik évében történt elhunytát. A drága halott hült tetemei december 2-án délután 3 órakor fognak a Szentkirályi-utca 51. sz. gyászházban a róm. kath. anyaszentegyház szertartása szerint beszenteltetni és a kerepesi-ut melletti temetőben örök nyugalomra helyezni. Az engesztelő szent miseáldozat Budapesten, a Szt. Ferenc-rendiek templomában folyó évi december 3-án délelőtt 10 órakor fog a Mindenhatóknak bemutatni. Budapest, 1909. november 30-án. — Áldás és béke lengjen drágai porai felett! — Mácsai Csernovics Diodorné, szül. kádári báró Duka Olga, mácsai Csernovics Olga, férj. nemestóthi Szabó Marcolné, mácsai Csernovics Julia, férj. bethleni gróf Bethlen Jánosné, mácsai Csernovics Ella, mácsai Csernovics György, mácsai Csernovics Emilia, mácsai Csernovics Eszter, mácsai Csernovics Erzsébet, mácsai Csernovics Judit. — Mácsai Csernovics Agenorné, szül. zákányi Pálffy Ida. — Tassi Vég József kuriai bíró. — Kisjeszeni és megyefalvi Jeszenszky Imre földbirtokos, kisjeszeni és megyefalvi Jeszenszky Ilona, ifj. kisjeszeni és megyefalvi Jeszenszky Imre.

Az aradi Kölcsey-egyesület Damjanichné halálán érzett kegyeletének kifejezéséül a koporsóra koszorút rendelt. Varjassy Árpád elnök intézkedett, hogy a vértanu özvegyének egy hajfűrtje is idekerüljön szabadságharci ereklyemuzeumunkba, ahol Damjanich emléket sok ereklye őrzi. Az elhunyt nagyasszony a Kölcsey-egyesület elnökét többször biztosította, hogy a még nála levő drága ereklyéket az aradi muzeumnak fogja hagyni.

VÁROS ÉS MEGYE.

A makói városház őrizetlen. Makóról jelentik: Az újpesti bankrablás után Makó polgármestere elrendelte, hogy a városi pénztárt és a városházát a rendőrök állandóan őrizték, sőt az őrzés hatályosabbá tételére a városi közgyűlés a rendőrséget a városháza épületébe akarta át-helyezni. Csanádmegye alispánja a város e határozatát most megsemmisítette azzal az indokolással, hogy Makó város közel 40.000 lakossal bír és csak 19 rendőre van és ha ezeket a városháza őrizetére rendelik ki, nem lesz, aki a közbiztonságra felügyeljen. Makó város rendőrállományát képtelen emelni óriási pótladói miatt. Az alispán e határozata következtében a makói városháza őrizet nélkül maradt.

A „Parceval“ léghajó utja.

Féلبeszakított repülés.

Távirati tudósítás.

Arad, december 1.

Hirt adtunk már arról, hogy a közös hadügyi kormány által vásárolt „Parceval“ léghajó ma teszi meg hivatalos próbarepülését. A léghajó, melynek eddigi repülései kitűnően sikerültek, ma a nagy hóvihár miatt nem tudta megtenni a kijelölt utat és még a magyar határ előtt visszafordult s Bécsbe ment.

A léghajó utjáról következő távirataink számolnak be:

Fischamendből táviratozzák: A „Parceval“, az első osztrák-magyar katonai léghajó ma reggel 9 órakor rendkívül kedvező szél mellett megkezdte több mint 260 kilométerre tervezett távrepülését, melynek irányát így állapították meg: Bécs, Schönbrunn, Weikersdorf, Pozsony, Lajta Bruck fölött Fischamendbe vissza. A gondolában van Kiefer, a berlini motorléghajó tanulmányozási társaság főmérnöke, Porsche, a Daimler-művek igazgatója, Berlebsch báró főhadnagy, Marmsbarth főhadnagy. A léghajót útján automobilon kísérik, amelyek ellenőrzik utját. A léghajó 3-4 óra között valószínűleg visszatér Fischamendbe.

Pozsonyból táviratozzák: A Parcevalt ma hiába várták ide. A tisztai automobilon, melyek a léghajót kísérték, a Morvamezőn a nagy hóvihár miatt szem elől tévesztették a léghajót, mire Pozsonyba jöttek, ahonnan mindenféle telefonon kérdezősködtek a léghajó után, de választ nem tudtak kapni. Az automobilon délután 3-kor visszatértek Bécsbe.

Bécsből táviratozzák: A „Parceval“ délután 3 óra 15 perckor a fischamendi léghajószin mellett leszállott. A léggömb az előirt utat a Pozsonytól 14 kilométernyire fekvő Engelhardtstätténig kifogástalanul tette meg, itt azonban oly heves szél támadt, hogy a léghajók visszafordultak.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Fegyházra ítélt anyagiilkos.

A csongrádi bünszövetkezet.

Távirati tudósítás.

Arad, december 1.

Ma este hozott ítéletet a szegedi esküdtségi-réség — mint tudósítónk táviratozza — a csongrádi anyagiilkos és büntársai ügyében. Szél Lászlót és társait az esküdtszék elítélte.

A ma délután kihallgatott tanúk nagy része tekintélyes csongrádi polgárok. Nagyon eltérőleg nyilatkoztak a meggyilkolt asszonyról. Azt állítják, hogy özvegy Szélné volt az, aki a viszály magvait elhintette. Egyetlen fiugyermekét kiakarta forgatni a vagyonból. A gyilkos fiut ugy ösmerték, mint „a legjobb szívű fiatal-embert Csongrádon.“

Az öregasszony több tanu előtt így nyilatkozott a fiáról:

— Most szorítom koldusbotra a kölyköt.

Az egyik tanu elmondta, hogy ifjabb Szél László a nővére apai örökségét meg akarta váltani s erre tőle kért kölcsön ezer forintot. A tanu csak úgy volt hajlandó kölcsönadni, ha Szél László anyja jót áll a fiáért, de az öregasszony nem volt erre hajlandó. Mindegyik tanu tudja, hogy a viszály a vagyon miatt tört ki anya és fia közt. Az öregasszony egyik tanunak ezt mondta:

— No sógor, most szorítom már burkusguzsba a gyereket. Most már csendörökkel fogom kidobatni a tanyából.

A tanu azt mondta, hogy ez szívtelenség lenne, mire az öreg Szélné átkozni kezdte a fiát.

Az esküdtek késő este hozták meg verdiktjüket, a melynek alapján Szél Lászlót

szándékos emberölés büntetvéért 15 évi, az apósát, mint felbujtót 6 évi, Szél feleségét, mint büntársat 5 évi fegyházra ítélte a törvénytörésért.

Apróságok

Damjanich özvegyéről.

*

A tábornok nászajándéka.

Volt a nagyasszonynak egy régi antik arany-órája, amelyet haláláig keblén hordott. Ezt a gyönyörű kis órát Damjanich küldte neki nászajándékkul Olaszországból. A szabadságharc idején elkérte tőle Damjanich s a csatázásban is mindig vele volt. Utolsó, megrázó találkozásuk alkalmával, október 5-én, adta vissza neki Damjanich. Ezért aztán a nagyasszony ezt az órát oly nagy kegyeletben tartotta, hogy mindig a keblén hordta.

Ugyanekkor tömör aranygyűrűjét is átadta nejeének, amelyben hatalmas zafirkó van. Ez a gyűrű mindig azon az íróasztalon állott, amely tele van Damjanich-ereklyével.

Egyszer 1872-ben a nagyasszony a szobáit festette s a gyűrűt eltűnt. Zokogva tett jelentést a rendőrségen s arra kérte a főkapitányt, hogy csak azt nyomoztassa ki, hogy melyik zálogházba tették a gyűrűt, ő majd kiváltja. A főkapitány megkérdezte tőle, hogy nincs-e valakire gyanuja.

A nagyasszony szeliden mondta:

— Nincs, kérem, nincs.

Harmadnapra a rendőrség tudta, hogy melyik zálogházban van a gyűrű s azt is megtudta, hogy az egyik szobafestő-segéd lopta el. Százhusz koronát kapott a gyűrűért, amelyet Damjanich özvegye azonnal kiváltott, aztán sietett a főkapitányságra s kérte a főkapitányt, hogy ne büntesse meg a szobafestő-segédet.

Damjanich csata kardja.

A falon függött Damjanich csata kardja, az igazi, nem az, amely a Nemzeti Múzeumban látható, mert az csak parédés kardja volt.

Ennek a csata kardnak az éle össze-vissza van csorbulva, ami azt bizonyítja, hogy rohamok alkalmával a tábornok előljárt s a rács, meg német koponyák csorbitották ki. A nagyasszony házvezetőjének az ura, mint kiszolgált őrmester, sehogys sem tűrhette, hogy egészen berozsdásodjék az a csata kard, kapta magát s amikor a nagyasszony egyszer nem volt otthon, lekasztotta a falról, kihuzta a pengéjét és szürklivel oly fényesen csiszolta, hogy tükör lett belőle.

— Hát maga, fiam, mit csinált?

Aztán sokáig csóválta a fejét s szelid fedéssel mondta:

— Többet ne nyuljon hozzá.

A király és Damjanichné.

Damjanichné özvegye huszholdas kis birtokot vett 1848-ban Gödöllőn. Épp ott volt az a királyi kastély mellett. A szabadságharc után mindenáron szabadulni akart tőle, hogy valamiképp ne kelljen találkoznia a királylyal. És sikerült is becsérélnie a kis birtokot egy Viola-utcai egyemeletes házzal.

Igen jó cserét csinált, mert az a ház most legalább 80-90 ez-r koronát ér...

A nagyasszony kijelentette, hogy valahányszor a király Budapestre jött, ő a világot se mozdult volna ki a lakásából, mert rettegett attól, hogy valahol megpillantja.

— De hiszen akkor ő még gyermek volt, — mondották neki.

— Már kérem, egy tizenkilenc éves ifju nem gyermek, neki tudnia kellett volna, hogy mit csinál, amikor a vértanukat kivégeztette.

Görgei és a nagyasszony.

Amikor Görgei klagenfurti internálása véget ért s 1867-ben hazajött, megakart látogatni a

nagyasszonyt. Beküldte a névjegyet, de a szobalány visszahozta:

— A méltóságos asszony azt izeni, hogy egy Görgeinek soha sincsen itthon.

Nem is kereste többé soha Görgei.

Mindig nagyon elkeseredve beszélt Görgeiről. Többek közt azt mondta, hogy 1848. aug. 11-én Görgei Damjanichnál volt a várban s bezárkózva sokáig tanácskoztak. Mikor Görgei elment, Damjanich rendkívül föl volt indulva, egész nap nem evett s alig szólt egy szót.

Estefelé levelet küldött Görgeinek, hogy jöjjen be legalább egy percre a várba. Görgei a nagyasszony szerint ekkor levelet írt Damjanichhoz, melyben azt mondta, hogy te is, én is megtettük kötelességünket — többet nem tehetünk.

— Sejtette, — ropogta Damjanich — hogy ha bejött volna, innen nem ment volna ki élve.

Egy más alkalommal történt beszélgetés során ugy variálta ezt a delgot a nagyasszony, hogy Damjanich így szólott volna Görgei távozásakor:

— Miért nincs nálam a pisztolyom, hogy lelőhettem volna.

Görgei többször megcáfolta már ezt, de Damjanichné özvegye föntartotta ez állítását. Ki tudna különben azokra a lázas, izgalmas órákra hiven visszaemlékezni.

A granát-darab.

A nagyasszony íróasztalán volt látható egy granát-darab, amely az isaszeghi csatából való. Itt történt ugyanis, hogy egy granát a tábornok előtt robbant szét, a földet az ő és lova szemébe vágta, hatalmas pejménje megijedt, hirtelen felágaskodott s a tábornokot levetette.

— Hogy megtréfált a huncut németje, — mondta Damjanich, amint fölállott és látta, hogy rémülten szaladnak hozzá a tiszték, mert azt hiszik, hogy elesett. Ennek a granátnak az egyik darabját aztán felvette a földről s elküldte a feleségének emlékül.

Damjanichné és Haynau.

Az ötvenes évek elején Damjanich özvegye postakocsin utazott Fiuméba. Egyszerre csak borzasztó szitkozódást és káromkodást hall. Valaki szörnyen veszekedett a postásnéval. A hang ismerősnek tetszett neki s maga sem tudta miért, egész testében reszketni kezdett.

A káromkodó ember aztán megfordult és feléje közeledett. Amikor megpillantották egymást, Haynau meghökkent, megállott, aztán megfordult. Damjanichné pedig úgy érezte, mintha a pokol tüze villant volna ki a hiéna szeméből. Alig várta, hogy elmenekülhessen onnan.

A nagyasszony és a nemzeti kormány.

Amidőn Kossuth Lajos hamvait átvitték a mauzoleumba, környezetének azt mondta a nagyasszony, hogy mennyire sajnálja, hogy ezt nem láthatta. Környezete elmondta neki, hogy ott volt a kormány, a képviselőház s diszbe öltözött képviselők állottak diszorséget Kossuth Lajos koporsójánál.

— Ez igazán derék dolog, hogy még mindig nemzeti kormány van — mondta a nagyasszony.

Hogy szeretett volna meghalni.

Tassi Végh József kuriai bíró, akinek a felesége Csernovics Roxa urnó, unokahuga a nagyasszonynak, egy házban lakott Damjanich özvegyével s a család mindennapos volt a nagyasszonynál. Egyszer arról beszélgettek, hogy milyen szívs ez a negyvennyolcas nemzedék, itt van pl. a két Madarász testvér, már mind a ketten közel járnak a száz esztendőhöz.

— Mindegy, fiam, egyszer ugyanis csak meg kell halni. De ha az isten engedné, én ugy szeretnék meghalni, hogy senkinek terhére ne legyek.

A ciankális főhadnagy.

Hofrichterné az uráról.

Távirati tudósítás.

Arad, december 1.

Mialatt Hofrichter Adolf a cellájában ül, az egész világsajtóban pro és kontra vélemények hangzanak: bűnös-e a ciankáli küldésben Hofrichter, vagy ártatlanul hozták Bécsbe? Érdekes jelenség mindenesetre az, hogy a bécsi hírlapok mindenkit meginterjúvoltak, akinek valaha köze volt Hofrichterhez; kiszolgált közbakákat, akik alatta szolgáltak, orfeumi hölgyeket, akikkel valamikor egy görbe éjszakát töltött el természetesen a feleségét is megkérdezték, hogy voltaképpen mi is volt azzal a ciankálival.

(Jelenet a börtönben.)

Egy bécsi ujság az egyik munkatársát kiküldte Hofrichter feleségéhez, aki többek között az ujságírónak ezeket mondta:

— A házkutatás után a férjem megvizsgált. Az íróasztalán egy töltött revolver fektet. Ha a szörnyű bűn tudatában lett volna, akkor a revolver után nyul. A férjem nem gyáva és én is szívesen vele mentem volna a halálba. Ha az egész világ elhiszi, hogy ő a tettes, én nem fogom binni soha és nem hiszheti az sem, aki őt ismerte. Jó ember volt, aki nem ismer mást, mint szolgálatot, tanulást s otthont. Amikor elvitték — amig csak láthatott — visszaköszönt. Másnap meglátogattam a börtönben. Nehéz út volt. Az ósdi kaszárnya, az udvaron baloldalt egy sarokban a helyőrségi börtön, előtte őrség. A látvány mélyen megrendített. Sirva kérdeztem tőle:

— Mondd Adolf, miért csuktak le ide téged?

A férjem a nyakamba borult és azt felelte:

— Visszajövök, szívem, nemsokára. Ne aggódj miattam, ártatlan vagyok.

— Bennem bizhatsz — feleltem. Sorsodat pedig bizd istenre, az sem hagyja el az ártatlan embereket.

(A skatulyák és az ostya.)

Hofrichterné elmondta még azt is, hogy a férje Bécsbe utazott az ominózus napon. Csak egy kis kézitáska volt nála két napra való fehérenművel. A vonatról egyenesen az anyósához sietett és fizikailag is lehetetlen volt, hogy a mittelgassei postát 12 perc alatt elérje.

A skatulyákról és ostyákról ezeket mondta az asszony:

— Ennek a gyanunak én vagyok az oka. A férjem egy apró varrókészletet akart csinálni nekem és egy izben, amikor elmentünk egy nürnbergi áruüzlet előtt, megállított és azt mondta, ő csinál ilyen kihuzó apró skatulyákból számomra egy osinos és praktikus készletet. Mikor beszerezte ezeket a dolgokat, láttam, hogy sokat pepecsel velük és nem tud széd ágra jutni. Mondtam, hagyja abba az egészet. Csak hosszas faggatásra dobta el a kis skatulyákat, amelyek közül egy-kettő otthon maradt, a többi pedig a tűzbe került.

Az ostyák úgy kerültek hozzánk, hogy láttam, a kutyánk, „Troll” nem akart gilisztaport bevenni és azt az edelt, amelybe behintették, nem tudta fölfalni. Akkor gondolta a férjem, hogy ostya formájában adja majd be neki. Én mondtam, hogy jobb a kapszulák a négyszögű ostyánál és jobbaknak is bizonyultak. Troll ezekben bevette a gilisztaport.

Hofrichterné elmondta még, hogy chinint

a saját használatára vett, mert láza volt; sokszerosítóról nem tud.

(Két levél.)

A börtönből Hofrichterné két levelet kapott a férjétől. Az első ez:

Drága mindenem!

Maradj nyugodtan és légy egészséges. Jöjvök nemsokára. Trollt vedd magadhoz. A pincében levő virágokat öntözésre add át a szolgának minden héten. Még egy kéréssem van a magam számára. Egy pár cugos cipőt, a régi fekete nadrágot, keztyűt, zsebkendőt és egy takarót küldj be, drágám. Te is hosszabb időre berendezkedhetsz, mert kiszabadulásom után Bécsben maradunk. Micit csókolom, áhítom utánad. Imádkozz a boldogságunkért. Csókol

Óreged.

Drága Kincsem!

Bécsbe kell utaznom. Küld utánam a legszükségesebbet és jöjj jó magad is Micikével. A viszontlátásra.

Légy boldog.

Óreged.

És elmondta még, hogy férjének semmi oka nem volt a vezérkarba jutni és nem is az volt az ambíciója, hanem tudományos célok lebegtek előtte. Hét nyelvet beszélt és utóbb egy magyar történeti munkát fordított.

(Beszélgetés Hofrichter sógorával.)

Egy bécsi hírlapíró beszélgetést folytatott Hofrichter Adolf sógorával, Gerersdorfer Jánossal, aki a főhadnagy ártatlanságát hangoztatta.

— Hofrichter — mondotta Gerersdorfer — nagyon jól tudta, hogy a vezérkarhoz való ut számára el van vágva. Emiatt egyáltalán nem buslakodott, sőt hozzátartozóira az utóbbi időkben a vig és megelégedett ember benyomását tette. Hogy szabadságidejében Bécsbe ment, azt csakis nővéremnek, az ő feleségének többszöri unszolására tette. Hogy útját nem tartotta titokban, bizonyítja az is, hogy több tisztársának említést is tett róla. Szombaton az éjjeli személyvonattal utazott Bécsbe. Egy nagy csomag volt nála és a kutyája. Hat óra öt perckor érkezett Bécsbe a nyugati pályaudvarra. Innen gyalog a helyi vasutak nyugati pályaudvarára ment, ahol magának és kutyájának jegyet váltott a 9. kerületben. Pontban fél hétkor megérkezett édes anyám lakására, ahol már vártuk őt. A menetrendből is meg lehet győződni, hogy ennyi idő alatt lehetetlen volt neki hirtelen az inkriminált közle ményt feladnia. Különben is lehetetlen lett volna, hogy egy főhadnagy csomagjával, kutyával és annyi, alig eltakarható levéllel a kezében fel ne tűnjék valakinek. Annak pedig mindannyian tanui vagyunk, hogy a főhadnagy a sárgahajtokás kabátját viselte. Ami a házkutatásnál talált skatulyákat illeti, ilyeneket mindig tartott lakásán, mert szerette, ha apró holmijai rendben vannak. Az ostyakapszulákat pedig kutyája számára vette és ezt szomszédai is tudták. Az utóbbi időben betegeskedő feleségének nem egyszer adott be chininert ilyen ostyában. Azt mindenesetre oszálom, hogy mikor sógoromat ily súlyos bűnnel vádolják, annyi fáradtságot sem vesznek, hogy feleségét kihallgassák.

(A vizsgálat.)

Hofrichtert különben, mint Bécsből táviratozzák, még egyáltalában nem hallgatták ki. Valószínűleg csak a jövő hét folyamán hallgatják ki, amikor megérkeznek az iratok az insbrucki helyőrségtől.

Éjjel jelentik Bécsből: A bíróság intézkedésére Linzból ma Bécsbe szállították Hofrichter főhadnagy kutyáját, hogy megvizsgálják, vajjon az eb tényleg szenvedett-e gilisztabetegségben, amint azt a főhadnagy állította. A vizsgálatot vezető százados-hadbíró most kiterjesztette a nyomozást arra nézve is, mit csinált Hofrichter az alatt a két nap alatt, amig felesége távol volt, mert a nyomozat adatai szerint Hofrichter ez idő alatt elzárkózva lakásán tartózkodott és senkit sem fogadott.

(Egy különös levél.)

Weigel altábornagy, hadosztályparancsnok ma levelet kapott, amelynek névtelen írója azt állítja, hogy Hofrichter teljesen ártatlan, a bűnös a levél írójának egyik rokona. A levél elferdített irással van írva, teljesen műveletlen egyénre vall az írója, csupán a címzés van helyesen írva. Ebből azt következtetik, hogy a levelet egy harmadik személy írta. A levél alatt ez áll: „Egy ötvenéves asszony.”

A bécsi rendőrség most a hírlapok útján hívja fel az 50 éves asszonyt, hogy vallomástételre jelentkezék.

(A megmérgezett százados menyasszonya.)

Majna melletti Frankfurtból jelentik: A megmérgezett vezérkari századosnak, Madernak a menyasszonyát, Martley kisasszonyt a bűnügyi rendőrség ma itt kihallgatta. Martley kisasszony véleménye szerint a büntett indokainak kutatásánál figyelembe veendő, hogy vőlegényét Hofrichter előtt nevezték ki a vezérkarba. Vőlegénye többször kiszámította előtte, hogy Hofrichter Adolfot a vezérkarba való kinevezésnél még néhány tiszt előzi meg és így csak később nevezhetik ki vezérkari századossá. Mader menyasszonya azt is elbeszélte, hogy egy hadijáték alkalmával, melyet az ezred rendezett, heves szóváltás támadt Hofrichter és Mader között.

A kialudt villamosok.

★

Ma este az utcán,
A téren, a boltba
Valahány Volta
És mind a watt
Kifogyott, megapadt.
Itt is szobámba,
A villamos lámpa,
Sebten kialudt.
Mint egy kis falut,
Mécscsel, olajjal,
Gyertyával, nagy bajjal
Világítottunk.

S szólt itt meg amott:
A hű áramot
— Pontosság a lelke —
Vajjon mi lelte?
Sok bőlesek között
Egy végre kibökte.
A rejtélynek nyitját
E tévedés zárja:
A villamnak árja
Egy önfeléd percebe
Azt hitte, hogy itt járt
A portugál cészár:
A kis Mánuel.

AZ ARADI KOZLONY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357
Kiadóhivatal éshirdetési osztály — 151

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Csütörtök: A szabin nők elrablása, bohózat. N. Arai Antal vendégfelleptével. (A bérlet.)
Péntek: Kedélyes paraszt, operett. (B bérlet.)

Szombat: Édes teher, vígjáték. Bemutató előadás. (C bérlet.)

* Nyáray vendégjátéka. Premier-számba ment a „Szinésztér” ma esti előadása. Nyáray Antal, a szegedi színtársulat művésze, az aradi közönség régi dédelgetett kedvence jött el két estére hozzánk és első fellépte alkalmából Torelli komikus hatásos szerepében mutatkozott be. Az estének ünnepi színezete volt. A közönség, mely színiültig megtöltötte a nézőteret, a darab első jelenetétől az utolsóig ünneplő lelkesedéssel vette körül Nyárayt, akinél nagyobb, istenáldottabb színésztárs nem játszott és nem fog játszani a „Szinésztér”-ben soha. Zseniális játékművésze, pompás éneke, táncművészete, valóságos magával ragadta a közönséget. A darab kitűnően perldült, szinte meglátszott a darab szereplőin, hogy egy igazi művészember kezében van a vezérszerep. A zenekart Csányi Mátyás dirigálta precízen, temperamentummal.

* Ferrari itt marad. Kellemetlen incidens zavarta meg a múlt hét színházi repertoárját. A Troubadour előadását lemondták a színház olasz énekesei és csak az esetben voltak hajlandók fellépni, ha Szendrey Mihály nagyobb előlegeket utalványoz ki részükre. Az incidens következtében Ferranti koloratur énekesnő és Ercolani baritonista távoztak a színház kötelékéből, míg lovag Ferrari, aki negyedik éve népszerű tagja az aradi Nemzeti Színháznak, továbbra is itt marad. Ferrari szerepét a sztrájk ügyében tévesen magyarázták és most, miután tisztán áll ebben az ügyben, kitűnt, hogy az ő jóhiszeműségével is visszaéltek az eltávozott olaszok. Ferrari decemberben több operában lép fel, januárban oroszországi kötelezettségének tesz eleget, honnét visszatérve február, március és április hónapokban ismét ellátja szerepeit. Szívesen adunk hírt Ferrari itt maradásáról, mert mindig lelkiismeretes, kiváló tagja volt a színtársulatnak és régebbi jóvéményünket vele szemben nem kellett megváltoztatnunk. A decemberben színrekerülő Bohémélet főszerepét már Ferrari kreálja.

* Aradi Színházi Újság címmel ma színházi napilap indult meg Aradon. A négy oldalos, hat filléres lap közli Dióssy Nusi arcképét s többek között P. Tausch Elvira aradi író nő cikkét a Taifunról. Az új lap, amelynek szerkesztője Bruckner Lajos, sok ötlettel íródott meg.

* A szabin nők elrablása. Nyáray Antal holnap lép fel másodszor A szabin nők elrablása című pompás bohózatban. Nyáray egyik leghíresebb alakítását, Rettagi ripacs direktort játsza, amelyben már annyiszor megkacagtatta az aradi közönséget. A többi szerep is elsőrangú kezekben van.

* Kedélyes paraszt. Pénteken felelevenítik a Kedélyes paraszt című nagysikerű operettet, amelynek főszerepeit Dióssy Nusi és B. Szabó játsszák.

* Édes teher. Szombaton mutatja be az aradi színtársulat Heltai Jenő nagysikerű énekes vígjátékát, amelynek címe az Édes teher. A társulat nagy ambícióval készül a szombati premiére.

* Most jelent meg az ugynevezett „Nemi betegségek természetrajzi leírása” című munka; közhasználatra írta Picker Rezső dr.; megjelent Budapesten, 1909-ben, az Eggenberger-féle könyvkiadóvállalat Hoffmann és Vastagh kiadásában. A munka a maga nemében egyedül álló, amennyiben ezen tárgyról így nyíltan, alaposan és a művelt laikus közönség igényeinek megfelelően írott mű eddig magyar nyelven nem létezett. A legfőbb

előnye a munkának, hogy a szerző a paedagogiai szempontot művében igen nagy figyelemre méltatta és a könyv irálya lehetővé teszi, hogy az bárkinek, sőt éppen a serdülő ifjúságnak kezébe adassék s ezzel megkönnyítse az orvosi dolgokban járatlan szülők, nevelők és egyéb paedagógusok feladatát.

* A hazaáruló. Régen mutatott be olyan hatásos drámát az Uránia-színház, mint a jelenlegi műsoron szereplő A hazaáruló című dráma. Egy katonai tárgyú dráma játszódik le előttünk. Egy fiatal ordonánótiszt elvakult szerelmében ellopja a hadakozó franciák haditerveit és átadja kedvesének, egy német kémnőnek. Mikor tudatára ébred szörnyű bűnének, töredelmes vallomást tesz tábornokának, aki feldézettel küldi a kémek üldözésére. Örült automobil-hajszá következik ezután, de eredménytelenül, mert a kémek hamarabb robognak át német határon, az üldöző franciákat pedig feltartóztatják a határt őrző katonák. A szerencsétlen tiszt golyót röpít agyába. Rendkívül mozgalmas, fényes kiállítású mozgófénykép, melyet lehetetlen a legnagyobb érdeklődés és meghatottság nélkül végig nézni. Már most is érdemesnek tartjuk megemlíteni, hogy december 3-án szenzációs képet mutat be az Uránia. A kép Neró császár életének legdrámaibb epizódjait mutatja be, szerelmét Poppea iránt, feleségének, Octáviának meggyilkolását, a nép lázadását, Róma felgyújtását és Neró halálát. A szenzációs kép világszerte óriási feltűnést keltett. 791.

Az apa bűne.

Családi dráma a fővárosban.

Távirati tudósítás.

Arad, december 1.

Véres családi dráma történt ma este a fővárosban. Egy ügynök felkereste külön élő feleségét és mikor ez kérésére nem akart hozzá visszatérni, revolvert ragadott és kis gyermekét, azután pedig önmagát agyonlőtte. Az asszonynak sikerült elmenekülni dühöngő férje elől.

A gyilkosságról és öngyilkosságról fővárosi tudósítónk ezeket jelenti:

Milhofer Albert harmincéves gabonaügynököt hat hónappal ezelőtt elhagyta felesége és hat éves leányával együtt visszatért szüleihez. Az ügynök már régebben rosszul élt feleségével, az utóbbi időkben pedig nem keresett semmit és nem tudta családját fenntartani. Felesége ezért elhagyta és mikor a férj levelekben kérte, hogy gyerekükkel együtt térjen vissza hozzá, az asszony azt válaszolta, hogy akkor megy vissza hozzá, ha lesz rendes keresete.

Több eredménytelen kérés után ma este az ügynök elment az asszony szüleinek lakására. A lakásban csak feleségét és gyermekét, a kis Klárát találta. Kérte az asszonyt, térjen vissza hozzá, s el fogja tartani családját. Az asszony azonban kijelentette, hogy nem megy vissza, mert tudja, hogy úgy sem bírnak együtt élni. Milhofer ekkor revolvert rántott elő.

— Ha nem térsz vissza hozzám, azonnal lelőlek! — kiáltotta feleségére.

A megrémült asszony futva menekült a szobából. Alig ért az előszobába, két lövés dördült el. Az egyikkel Milhofer kis leányát mellbe találta és mikor látta, hogy a szerencsétlen gyermek összeesik, fegyverét maga ellen emelte és jobb halántékába lőtt.

Mikor az asszony egy cseléddel visszatért a szobába, Milhofer már halva volt, a kis Klára pedig haldokolt. Mentőket hívtak, akik bevitték a gyermekkorházba, ahol azonban már nem lehetett rajta segíteni. A kis lány egy órai kínlás után szintén meghalt.

A TÉL NYOMORA.

*

Új mellém a kandallóhoz, fel van szitva melege — ily nyájas képet festett egykoron a költő a téli napokról. A mesemondás öröme, szeretet, meglepedés, boldogság, a családi fészeknek jóleső melege sugárzik a szavakból. De rajzolhat-e a mai kornak krónikása ily szelid képet a télről? Változtak az idők s a létért való küzdelemnek iszonyu tusái folynak le szemünk előtt. Szegénységnek, szorultságnak és küzködésnek képei váltakoznak s ha elkövetkezik a hideg időszak: viharok tombolnak nemcsak a lehült levegőben, hanem egész társadalmi és néprétegek lelkében is.

Tegnapról mára dermesztő hidegre fordult az idő. Kellemetlen, lélekzetfojtó köd ereszkedett alá; a nyirkos, nedves, hideg pára átjárja még a csontját is az embernek. Jó volna ilyenkor a meleg kabát. De hány embernek nincs télikabátja? Apró, kicsiny gyermekeket is lehet látni, a kik korán reggel, vékony kabátkában, dideregve mennek az iskolába. Nincs ennél meghatóbb, fájdalommasabb látvány — s a jótékonyság csak később kezdi meg áldásos működését: a karácsonyi ünnephez fűzi a melegruhának ünnepies kiosztását. Sajnos, egy kissé későn. Hány gyermek szerez addig tüdőgyuladást? És hány gyermektüdő telik meg addig a tuberkulózis bacillusaival, amelyeket azután még oly fényes ünnepiességgel sem lehet kiüldözni többé!

Jó volna ilyenkor a meleg szoba. De, Istenem, drága a tüzelő s amit a szegény ember vásárol, annak is egy része kézen-közön elsikkad. Megdézsmálják a szentet a pincében, magyarán: ellopják, ha nem is a felét, hát legalább egy harmadát. A szénszállítók is, a hadsereg szállítóihoz hasonlóan, gazdagodni akarnak abból a szénből, amit nem szállítanak.

Jó volna továbbá, ha ilyenkor jól táplálkoznék az ember. De, Istenem, olyan nagy a drágaság, hogy a szegény lakosságnak nagy családjai örülnek azon, ha jóllakhatnak. Hogy mivel laknak jól s van-e abban kellő táplálék is, amivel megtöltik a gyomrukát: az alárendeltes kérdés s inkább a városi gondviselésre tartozik, mint a szegény emberre. A szegény ember örül, ha nem korog a gyomra s ha a gyermeke nem panaszkodik, hogy éhes. Hogy lehetőleg olcsón valami jót lehessen kapni: olyan nincs a siffonérban, ebben a mi drágálatos városunkban.

De hányan vannak, a kiknek egyáltalán nincs hol meghuzniok magukat, a mikor a bokor alja alkalmatlan fekvőhelyé lesz, télvíz idején? És hányan vannak, akiknek sem a maguk, sem a családjuk számára betevő falatjuk sincs? Rossz termés volt az idén s a falunépe sűrű rajokban huzódik a városok felé, mint a vándor madár, amely oda vonul, a hol táplálékot remél találni. Jön az egyszerű nép, amely tétre semmit el nem tehetett, jön munkát keresni. Ki talál, ki meg nem talál.

Azt mondják, soha olyan szegénység, soha olyan nyomor nem volt, mint az idei télen várható. És egy szegény, sanyargatott, kizsárolt országgal szemben áll egy pöffesz kedő, elbizakodott hatalom, a mely mindent követel s adni semmit sem akar.

Balsejtelmektől gyötörve, zaklatott lélekkel, a mindeneiket elborító, fagyos ködtől homályos szemmel nézünk elébe a kétes jövőnek. És ha mesét kell mondanunk, rémes

történetek tolnak szemünk elé, akár a nyomornak képeit, akár pedig az — ujságoknak hasábjait szemléljük. Édes kandallónak felszított, nyájas, szelíd melege: hova tűnt a te nyugodalmas, poétikus, szép világod?!

HIREK.

Ujabb kasszafurás a fővárosban.

Távirati tudósítás.

Arad, december 1

Az utóbbi időben nem mulik el hét, hogy kasszafurás ne történjék Budapesten. Szombatról vasárnapra virradóra *Detsing* drogeriájába törték be s mára virradóra már újabb kasszafurás történt. A szorgalmas betörők ezuttal *Piatnik* Nándor és társa Rottenbiller-utca 17. szám alatti kártyagyárát tisztelték meg látogatásukkal. A betörést ma reggel fedezték fel, amikor a háziszolga takarítani ment a gyár irodahelyiségébe. Ekkor látta, hogy az irodahelyiségben betörők jártak. A szobában minden fel volt forgatva s a két pénzszekrény fel volt törve. Nyomban értesítette a rendőrséget, ahonnan detektívek és tisztviselők mentek ki.

A helyszíni szemle során megállapították, hogy a betörők már kedden este elrejtőztek a házban. Az irodahelyiség ajtaját tolvajkulcsossal feszítették fel, bezárták maguk után és egész éjszaka dolgozhattak. A szobában két nagy páncél pénzszekrény van. A betörők mindkét szekrényt az oldalán kifurták. Munkájuk teljesen megegyezik az előző kasszafurások fortélyával. Az egyik kasszából elvittek 1500 koronát 20 koronás bankjegyekben, néhány korona ezüst pénzt, továbbá *Piatnik* Nándor és társa nevére 10 ezer koronáról kiállított takarékpénztári könyvet, a másik kasszából 300 koronát 20 koronás bankjegyekben és kisebb összegben 1, 2, 5 koronás ezüst pénzt.

A betörők reggel kinyitás után hagyták el a házat. A helyszínen csak egy kézelő gombot, néhány ujságpéldányt és egy vaselines dobozt hagytak. A rendőrség széleskörű intézkedéseket tett a kasszafurók kézrekerítésére.

— időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 2-án az időjárás: enyhébb, nyugaton elvéve csapadék.

— Az Aradi Közlöny Nagy Képes Naptára ujesztendőre pontosan megjelenik az eddigieket is fölülmuló gazdag illusztrációkkal és bő tartalommal. Az Aradi Közlöny kiadóhivatala már most figyelmezteti az előfizetőket, hogy naptárt csak az kap, aki nincs hátralékban az előfizetési összeggel.

— Henrik herceg vadászatai. Szombathelyről jelentik: Henrik porosz herceg ma reggel automobilon Szápáry Pál gróf látogatására Sorokujfaluba érkezett. A herceg Andrássy Géza gróf és Szápáry Pál gróf kíséretében a reggeli vonattal Szombathelyre jött és automobilon mentek ki Sorokujfalura, ahol vadászaton vesznek részt.

— Csöd Lujza hercegnő ellen. Mai számunkban megírtuk, hogy a Budapesten időző Kóburg Lujza belga hercegnőt hitelezői szorongatják, sőt már csődöt is kértek ellene. Mint budapesti tudósítónk jelenti, az ügyvel elsősorban a múlt évben felállított magyar főudvarnagyi bíróság foglalkozik, amely elsősorban azt állapítja meg, hogy az ügyben a külföldi államfők és azok családtagjait megillető főudvarnagyi bíróság, vagy közönséges bíróság illetékes-e?

— Damjanichné vagyona. A hős vértanu özvegye valósággal tudtán kívül lett vagyonos. 1847-ben tíz darab első hazai részvényt vett 50 forintjával. E részvények ma már tekintélyes vagyont képviselnek. A kormánytól évi hat-száz forint segélyt kapott a nagyasszony, amelyet a honvédnudjdiak felemelése alkalmával évi ezer forintra emeltek föl. Budán volt egy nagy telke, amelyet néhány száz forintért vett s több mint félszázad múlva annyira felszokkott e telek értéke, hogy százezer koronáért adta el. Szép vagyontól unokatestvérei: Csernovics Diodor miniszteri tanácsos, aradi jószágigazgató, Jeszenszky Imréné szül. Csernovics Flóra, gödrei (Tolnamegye) földbirtokosné, tassi Végh József kuriai bíró neje szül. Csernovics Roxa és Csernovics Agenor főmérnök fogják örökölni.

— Kórházi orvosstrájk Bécsben. Bécsből táviratozzák: Tegnep este az összes bécsi kórházi asszisztensek és másodorvosok gyűlést tartottak, amelyen elhatározták, hogy 1910. január 1-től felmondják állásaikat. A határozat a bécsi kórházi orvosok bizalmiférfiai és a belügyminiszter között folyt tárgyalások eredménye.

— Véres kardpárbaj. Nyitráról jelentik: Juhász Sándor bankigazgató és Ocskay László városi pénztáros között ma súlyos feltételű kardpárbaj volt, amelyben Ocskay a fején súlyosan megsebesült. A párbajra az szolgáltatott okot, hogy Juhász a városi közgyűlésen tettelesen inzultálta a pénztárost.

— A felséges asszony ideggörcsei. Az összes európai ujságok tele voltak a héten azzal a szomorú hírral, hogy a cárné ő szent felségének súlyos ideggörcsei vannak s hogy a nagyhirű orvosdoktorok, akik a péterhofi pacienseket kezelni szokták, tanácstalanul állanak a betegágy mellett, mert még csak sejtelmük sincs afelől, hogy a cárné ideggörcsei honnan erednek? Ha az ember nem tudná, hogy az atyuska anyagi viszonyai, istennek hála, megengedik, hogy jó házi orvosokat tartson, azt kellene hinnie, hogy falusi felcserek gyógyítják a felséges cári családot. Mert a kajászószentpéteri kántortanító meglehetősen távol él a péterhofi kastélytól, de alig lehet kételkedni benne, hogy még ez az egyszerű férfi is megtudná mondani ennek a súlyos ideggörcsnek az eredetét. A felséges asszony, aki végre is hitves és anya, napokon, heteken, éveken át mindig csak azt lesi elfogyó lélekzettel, mikor csap le az a bomba, mely az urát és a gyermekeit darabokra tépi és malachitos termeiben reszketve gondol azokra a mos-nekra, akik a családjukkal minden kockázat nélkül kimehetnek az utcára, az emberek közé. Ő, szegény, az urával meg az apróságával együtt — ha fényesebb termekben is — de épp úgy hegyes katonaszuronyok közt raboskodik, mint akármilyen fegyenc, azzal a különbséggel, hogy a fegyenc legalább az életét biztosnak érzi. Ők állandó és szüntelen halálfélelemben kinlódnak végig egy hosszú emberéletet, — csoda-e hát, ha épp oly gyakori vendég náluk az ideggörcs, mint más familiáknál a pékinas vagy az ujságkihordó? Az lenne a megoldhatatlan rejtély, ha olyan nap is virradna rájuk, amikor nem kapnak ideggörcsöket.

— Embervásár. Rózsahegyéről jelentik: A határrendőrség letartóztatta Bohula Józsefné és Krul Szaniszló lengyel származású szlanciai lakosokat kivándorlásra való csábítás miatt és két havi fogházra és hatezer korona pénzbírságra ítélte. Ugyancsak megindult az eljárás Steinhübl József turáni festő ellen, akit a határrendőrség épp abban a pillanatban tartóztatott le, amikor a turdossini állomáson nagy emberszállítmánnyal Galiciába akart menni, hogy ott egy ügynökének az embereket átadja Amerikába való szállítás végett. Az ügynököt egy havi fogházra és 300 korona pénzbírságra ítelték. Steinhübl minden kivándorlótól 300 korona közvetítési díjat szedett.

— A párisi ciankális merénylet. Párisból táviratozzák: Az a katona, akinek a nadrágzsebében a mérgező nyomot megtalálták, amikor kihallgatták, előadta, hogy ő a nadrágot az altisztnak négy napra kölcsönadta és annak a napnak a reggelén kapta vissza, amelyen a megmérgezett levest a katonáknak feltálalták. Megállapították továbbá, hogy a tettességgel gyanúsított altiszt azon a reggelen, amikor a levest főzték, sűrűn benyitott a legénységi konyhába és folyton azt a fazekat vizsgálta, amelyben a leves főtt. Amikor azt kérdezték tőle, hogy tulajdonképpen mit keres a konyhában, azt felelte, hogy csak arról akart meggyőződni, hogy tesznek-e burgonyát a levesbe. Az altiszt rendesen mindig a tiszt étkezőben reggelizett, de éppen azon a reggelen a legénységi konyhába jött, megkóstolta a levest és nyomban rá kijelentette, hogy rosszul lett. Az altiszt, ugylátszik, az egész századot meg akarta mérgezni, hogy a baltársain elkövetett lopások nyomot eltüntesse.

Éjel táviratozzák: A gyanúsított altiszt beismerte a bűnösségét. A nyolcadik huszárezred két katonája, akik a levelekből kiáradó bűz ellenére ettek az ételből, életveszélyesen megbetegedtek.

— Iparosok a vesztőhelyért. Az aradi ipar-testület jegyzői irodájában a vesztőhely megváltására a következők adakoztak: Dick Samu, Várhol László, Kosminszky Lipót, Rácz Sebestyén, Weisz Samu, Schubauer János, Albrecht Ágoston 1—1 korona, Turóczy Elek, Stolcz József, Adusz László, Karácsonyi Márton, Taglicht Gyula, Mócz Péter, Sailer Bertalan 80—80 fill., Fock Gábor, Barna Kálmán 50 fill., Bolezny Antal, Szalkay nővérek 40 fill. Összesen 13 korona. Eddigi gyűjtés 294 korona 13 fillér, összeggyűjtés eredménye 307 korona 13 fillér.

— Letartóztatott gyujtogató. Hétfőn este fél-tízkor, mint azt megírtuk, kigyuladt a Választó-utca 64. számú házban a szénraktár. A ház Konkoly János bárkocsi tulajdonosé. A tűz keletkezését a házbéliek gyujtogatásnak tulajdonították és azt közölték a tűznél jelen volt Berecz Ferenc rendőrkapitánynyal is. Megnevezték a gyujtogatással gyanúsított egyént is, Ruzs András elbocsátott bárkocsis segéd személyében. A detektívek a helyszínen kihallgatták Ruszt, aki a tüzet nézni elment a házhoz. Tagadott és minthogy bizonyíték nem volt ellene, letartóztatni nem lehetett. Ma reggel Ruzs megjelent a rendőrségen és önként bevallotta, hogy ő volt a gyujtogató. Tettének indoklásául elmondotta, hogy Konkoly neki ígérte a leánya kezét, de máshoz adta nőül s ő ezért részint bosszúból, részint bánatában követte el a gyujtogatást. A rendőrség letartóztatta Ruszt.

— Felolvasás az északi sarkról. A Kőlcsey-egyesületben december hó 10-ikén délután 5 órakor Cholnoky Jenő dr. egyetemi tanár, a Magyar Földrajzi Társaság főtákará a sarkkört kutatásokról és különösen a legutóbbi északi sark utazásokról fog előadni vetített képek mellett. A Kőlcsey-egyesület tagjai számára az annyira aktuális felolvasás ingyenes.

— Sör helyett ciankálit. Londonból táviratozzák: Egy porsmouthi tekintélyes ügyvéd, aki szenvedélyes amatőr-fotografus, tegnapi tragikus körülmények között pusztult el. Bement a sötét kamrába, ahol tévedésből egy pohárból sör helyett ciankálit ivott. A tévedést nyomban észrevette, mert azonnal rosszul lett és már csak annyi ideje maradt, hogy feleségének egy papszeletre ezeket írta:

— Sör helyett ciankálit ittam. Még csak néhány percig élek. Torkom nagyon kiszáradt, nem kiabálhatok.

Néhány perc múlva meghalt.

— A vasuti ör tragédiája. Szombathelyről jelentik: Celdömök közelében lévő Katarda vasuti állomáson tegnap izgalmas jelenet történt. A Székesfehérvárról jövő vonat közeledésekor a vasuti ör elébe állt a vonatnak és azt kiáltotta, hogy nem ereszti be a vonatot, mert összeütközik. A vonat keresztülgázolt rajta és megölte. A később megindított vizsgálat kiderítette, hogy a szerencsétlen ember megőrült és éruitségében állt a vonat elé.

— Öngyilkos uriaszony. Budapestről jelentik: Az Ovoda-utca 41. számú háznak második emeletéről ma éjjel egy órakor öngyilkossági szándékból az udvarra ugrott özv. Tschelbaum Mózesné, született Weinberger Cecilia. Az öngyilkosságot Weisz Jenő házimester látta meg, aki azonnal értesítette a mentőket, de mire ezek megérkeztek, Weinberger Cecilia már meghalt. Öngyilkosságának oka régi és gyógyíthatatlan betegség.

— Az örökség miatt. Az aradmegyei Kládován ma gyilkosság történt. Egy örökösödési ügyből kifolyó viszály miatt Blázs Stefán és Blázs György unokatestvérüket, Blázs Flórét fejszével megtámadták, fejére több csapást mértek és addig ütlegelték, amíg életjel látszott rajta. Blázs Flóre haldoklik, a merénylőket letartóztatták.

— Szabadság-téri tündérhelyiség. A mai napon nyílik meg az a szemkápráztatóan varázslatos karácsonyi tárlat, melyet Fischer Simon nagy áruháza rendez a Szabadság-téren. De már tegnap és tegnapelőtt is számos kíváncsi fordult meg az áruház ünnepélyes színezetű helyiségében és mindenkit ámulatba ejtett egy a pazar belső berendezés, mint a kirakatok nagyszerű pompája. Való tény, hogy ezúttal Fischer Simon nagy áruháza valósággal túltett önmagán. Az áruház büszke önérettel láthatja vendégül Arad város és a környék vásárló közönségét.

— Kossak csász. és kir. udv. és kamara fényképész műterme. Weitzer János utca 3. sz. Telefon 657. 2811

— Perzsa szönyegraktáramat a Neuman-palotában Széchényi-utcai oldalon megnyitottam. Szíves pártfogást kérek. Tisztelettel Schwarcz Zsigmond. 4392

— Szabó féle pármái ibolya szappan a szappanok ideálja. Rendkívül kellemes illata s bőrpótló üdítő hatása olyan, hogy egyetlen külföldi szappan sem versenyezhet vele. Ha igazán finom szappannal akar mosdani, felesleges, hogy drága külföldi szappant vegyen. Egy darab 70 fill., 8 drb. 2 kor. Készíti Szabó Béla pipere-szappangyáros Miskolcon. Kapható Aradon Vojtek és Weisz, Hánzu Nesztor és Hegedüs Gyula cégeknél. 3943

— Színházi látcsövek, szemüvegek, cvikerek, szoba- és fürdő hőmérők, bor és szesz fokozók, legszebb női bőrtáskák, pénztárcák, cigaretta és szivar tárcák, utazó bőröndök és berendezett utazó készletek, cocus lábtörők, cocus szőnyeg és fürdő gyékények legnagyobb választékban és legolcsóbb árban kaphatók Hegedüs Gyula üzletében, Aradon, Andrásy-tér 15. sz. 377

— Francia likörök legbiztosabb készítésére, — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál. 17

PESTI TRÉFÁK.

— Fővárosi levél. —

(Hol a melléklet?) Néhány nap óta egy új színnel gazdagodott Budapest. Uniformisba bújtatott suhancok száguldoztak motociákon, hogy minél gyorsabban ellássák apró megbízásaikat. Egy új, nyugaton régóta virágzó vállalat: a *The Budapest Messenger Boy Company* kifizetői a fürge postásfiúk. Egyelőre csak huszonötön vannak, de az első párnapi kereslet megmutatta, hogy rövidesen egész szervezett hadsereg veszi föl a harcot a sarki szolgálatban kiérdemesült öreg hordárok ellen. Máris szörnyű népszerűségnek örvendenek a Messzendzser boy-ok; persze vannak, akik a nagy láрма dacára sem vettek tudomást róluk és kitartanak az utóán fagyoskodó vörössipkások mellett.

Az Otthon írók és hírlapírók körében történt a következő mulatságos eset. Pap Zoltán képviselő, aki egyúttal az Egyetértés főszerkesztője, egy alsós partinál kibicelt, mikor egy levelet kézbesítettek neki. A levél tartalma ez volt: „Kedves Barátom! Mellékelten küldök egy Messenger boyt, légy szíves használd föl.”

Pap Zoltán elolvasta a levelet, megforgatta, vizsgálta kívül, belül, aztán újra elolvasta és zsebre tette. A kávéházi társaságnak föltűnt, hogy valami nyugtalanítja a különben csöndes és hidegvérű kibicet.

— Mi bajod, Zoltán — kérdezte az egyik — tán rossz hirt hozott a levél?

— Nem, nem — mondta zavartan Pap Zoltán — csak egy különös rejtélyt lőtt a hasamba.

Aztán megmutatta a levelet a kíváncsi barátoknak, aki mosolyogva igazította utba:

— Egyszerű a dolog. Küldd be a szerkesztőségbe, hogy irjanak róla.

— De hogy küldjem be — töprengött Pap — mikor nincs mellékelve a levélhez?

A kis Messenger boy pedig ezalatt kinnállt az előszobában és haptákban várta a főszerkesztő parancsát.

(Börze humor.) Klein ur megszólítja Blattfeld urat a tőzsdén:

— Mit gondol, miért emelkedik az Iparbank? (Itt a részvényeket kell érteni.)

— Miért? Nagyon egyszerű. Átalakítják vilamos üzemre.

??

— Mert az igazgatók — lovak.

Egy másik vice a Budapesti Bank rt.-ről keringett, amely az utóbbi időben nagy szerencsével helyezett el a vidéken Hazai sorsjegyeket.

— Ezeknek jól megy, — káromkodott az egyik tőzsér — olyan szilárdok, mint a tarpéji szikla.

A másik mindjárt megfejtette a rejtélyt:

— És tudod, hogy miért?... Mert a részvényeket megkenték Diana sósborszesszel...

Egy év óta ugyanis a Budapesti Bank finanszírozza a Dianát.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Kereskedők gyakorlati kiképzése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 1.

Az Aradi Kereskedők Körében mozgalmas, érdekes vita-estét tartottak a kereskedők gyakorlati kiképzésének kérdéséről. A vitát Sándor Artur aradi kávé- és tea-kereskedő előadása alapozta meg, aki a felső kereskedelmi iskolák tervbe vett, ismeretes reformjáról szólt.

Kifejtette, hogy sem az érettségi vizsga eltörlése, se pedig az iskolának négy évre való kiterjesztése nem hozza közelebb a célt, hogy

a felső kereskedelmi iskolák ne csak hivatalnokokat, hanem gyakorló kereskedőket neveljenek. Kifejtette, hogy pl. Hamburgban, a világ első kereskedővárosában a mieinkhez hasonló kereskedelmi iskolák nincsenek, hanem a gyakorlatban működő Lehrlingeik elméleti kiképzésére az u. n. Fortbildungsschulek.

Hogy Albert, a kör alelnöke azt a nézetét fejtette ki, hogy a négy év közül, amelyre a kereskedelmi iskolák ideje kiterjed, legalább egy év gyakorlatban, üzleti működésben töltenék. Debrecenben, régi magyar kereskedő-családok sarjainál már gyakorlatban van ez. S ha az ügyvédek, orvosoknál megkivánják a tényleges működés megkezdése előtt a gyakorlatot, mennyivel indokoltabb ez a kereskedőkknél.

Zima Tibor kereskedelmi és iparkamarai titkár a kiképzés egyik hiányát abban látja, hogy nincsen elegendő kereskedő, aki külföldi tapasztalatokkal rendelkezne és aki a külföldi fejlettebb kereskedői életben szerzett fölfogást érvényesítené idebaza. E tekintetben életrevalónak tartja Szávay Gyula tervét, aki Londonban internátust óhajt létesíteni olyan magyar ifjak részére, akik a kereskedelmi iskola elvégzése után szakismereteiket ott akarják kibővíteni.

Meer Ármin a kereskedői pálya tekintélyének hiányát az arra lépő anyag selejtes voltában látja. Módot kellene találni arra, hogy a mai tanoncok helyett négy polgári vagy középiskolát végzett ifjakat lehessen az üzletbe gyakornokokul kapni, természetesen rövidebb tanuló időre, megfelelő fizetéssel, akik a szolgai teendők, seprés, csomagolás, kihordás stb. alól fel lennének mentve. Tudja, hogy egy érdemes aradi kereskedő, Szenes Soma, kísérletet tett ezzel, amely nem járt eredménnyel, de azért ezt az eszmét fel lehet eleveníteni, s felszínen tartani.

Kerpel Izso szerint a kiképzés kérdéséről elválaszthatatlan az, hogy a kereskedői pálya mit nyújt ma. Az önállósítás esete egyre ritkább, s maguknak az önálló kereskedőknek helyzete se mondható biztosnak. Az alkalmazott helyzete pedig a legbizonytalanabb. A míg a kereskedelmi alkalmazottak kötelező nyugdíjbiztosításáról nincs gondoskodva, addig egy kereskedelmi iskolát végzett ifjútól se lehet várni, hogy a pult mellé álljon, s úgy kezdje a gyakorlati kereskedői pályát.

Daimel Lajos, Képpich Zsigmond, Guld Emil, Geller Izso és mások felszólalása után az előadó reflektált az egyes észrevételekre s ezzel a vita-est véget ért. A legközelebbi vita-estén, december 14 én, a kereskedők hitelynyújtás korlátozásáról lesz szó.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, december 1

Amerika 1-el magasabb. Kínálat gyenge, vételkedv nincs, üzlettelen, lanya.

As árak 50 kilónként számítva:

	Déli sárlat	2 óral sárlat
Tengeri 1910. májusra	6.66—6.67	6.62—6.63
Buza 1910. áprillásra	13.80—13.81	13.75—13.76
Zab 1910. áprillásra	7.53—7.54	7.54—7.55
Rozs 1910. áprillásra	9.98—9.99	9.96—9.97
Buza 1910. októberre	11.70—11.71	11.68—11.69

Zárul 5 órakor.

Osztrák hitelrészvény	—	—	—	671.50
Magyar hitelrészvény	—	—	—	781.—
Allamvasut	—	—	—	748.—

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— December 1. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül súlyban — fillérig; közép páronként 400—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül súlyban 146—148 fillérig; fiatal közép páronként 251—370 kilogrammig terjedő súlyban 146—148 fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban 146—150 fillérig.

Sertéslelészám: november hó 28. napján volt veslet 23447 darab, november 29. napján felhajtattott 29 darab, nov. 29. napján elszállított 339 darab, november 30. napjára maradt készletben: 23,137 darab.

A hízott sertés üzlet irányzata szilárd.

A kiváló bőr- és lithiumos gyógyforrás

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknak, kősvénynek, csukorbetegségnek és hurutos bántalmaknak kitűnő hatása.

Természetes vaamentes savanyvíz. 1942

Kapható ásványvízkereskedésben vagy a Szinye-Lipóczy Salvator-forrás Vállalatnál Budapest, V. Rudolfsplatz 8.

A Temesvári Lloyd-Társulat

terménycsarnokának hivatalos árjegyzése.

Távirati tudósítás.

(Árak 50 kilogrammonként korona értékben.)

1909. december 1.

Buza (szokvány-minőség):

75 kilogrammos új	13.20 - 13.25
76 " " " " " " " " " "	13.30 - 13.35
77 " " " " " " " " " "	13.40 - 13.50
78 " " " " " " " " " "	13.50 - 14.60

Buza (Temesvári keresk. áru):

75 kilogrammos új... ..	13.10 - 13.20
Rozs új... ..	8.90 - 9.—
Árpa új... ..	6.35 - 6.40
Zab új... ..	6.75 - 6.80
Tengeri régi... ..	5.45 - 5.50

A kis gyermek ELPUSZTUL?

Adjon neki SCOTT-féle csukamájolaj Emulsiót és örömmel fogja tapasztalni, hogy állapota azonnal jobbra fordul, hogy csakhamar fejlődésnek indul és jókedvűvé válik.

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét — a halászt — kérjük figyelmeztetni.

A SCOTT-féle EMULSIÓ

már gyakran visszazólitotta szüleiknek szeretett gyermeküket a halál kapujától.

A SCOTT-féle EMULSIÓ

a legkiválóbb, ugy tisztaság, valamint az emészthetőség és gyors hatás tekintetében. 5741/3

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér.

Kapható minden gyógyszerárban.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

H. B. előfizető. Van „Szabadalmi Ujság“, „Szabadalmi Közlöny“, „Szabadalmi Értesítő.“ Bármelyiket megtalálja a posta közelebbi cím nélkül.

IDEGENEK ARADON.

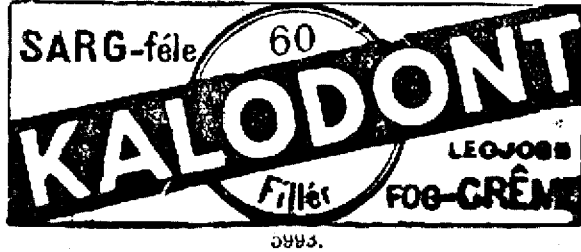
— December 1. —

Fehér Kereszt szálloda. Farkas Lajos főmérnök Gyula. — Magyarits Ágost mérnök Budapest. — Vimmer Mór utazó Budapest. — D. Kinossel Frigyesné Kula. — Schrank Ödön utazó Esztergom. — Bindner Péter üzemvezető Szudics. — Kardos Adolf kereskedő Orosháza. — Novák Izidor igazgató Orosháza. — Nik Ferenc utazó Budapest. — Mezőffy Ágoston dr. felügyelő Budapest. — Sching Jakab kendergyáros. — Lovas Sándor utazó Budapest. — Nitsch Rezső bérlő Barakony.

Központi szálloda. Vanioji Péter gyógyszerész Gurahonc. — Freund Emil utazó Budapest. — Fabritzky István gyáros Budapest. — Antal Béla utazó Budapest. — Lusztig Imre utazó Budapest. — Krammer Gyula igazgató Budapest. — Horovitz Béla utazó Budapest. — Révész Jakab utazó Budapest. — Hartenstein Jenő igazgató Budapest. — Sleichner Emil utazó Budapest. — Kardos János utazó Budapest. — Weisz Miksa utazó Budapest. — Weszelovszky István utazó Budapest. — Weszelovszky Oszkár utazó Budapest. — Leó Dénes utazó Budapest. — Dániel Hugó erdőmérnök és neje Ferencfalva. — Goldfinger Oszkár dr. ügyvéd Budapest. — Biedl Samu dr. fakereskedő Szeged. — Sugár Tibor utazó Budapest.

Vass szálloda. Kanitz Antal utazó Budapest. — Schvarcz Jenő kereskedő Temesvár. — Kaufman Sándor fakereskedő Szeged. — Molnár István birtokos Silingyia. — Ungár Károly utazó Budapest.

Pannonia szálloda. Rieger József kereskedő Szentmárton. — Graffy Antal kereskedő Budapest. — Fekete Miksa utazó Budapest. — Kánya György utazó Berlin. — Fodor Domokos telekkönyvvezető Nagyhalmagy. — Bródy Attila kir. járásbíró Körösbánya. — Hoffmann Lajos utazó Bécs. — Szathmáry Irma tanítónő.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1909. évi december hó 2-án:

A) bérlet. A) bérlet.

Nyáray Antal vendégfelléptével:

A sabin nők elrablása.

Vigjáték 4 felvonásban. Irta: Schönthan Pál és Ferenc. Magyarosította: B-nedek Gyula.

SZEMÉLYEK:

Bányai János Várnay Jenő.	Irma, neje	Novák Irén.
Borbála, neje Follnusné E	Marosán	Kulc ár L.
Étel, leányú Harmath J.	Rettegi	Nyáray A.
Dr. Szilvay Pál Dely Lajos.	Szendefi	Beregi S.

Kezdete este 7 és fél órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Bárá Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1909 december 2-án, csütörtök

1. A hazaáruló. Dráma. — 2. A pirenei hegyek. Látványos. — 3. Indiskrét levelek. Kacagató. — 4. Légvívóverseny. Látványos. — 5. Dráma a tengeren. Dráma. — 6. Nátha zsebkendő nélkül. Humoros. — 7. Hollandia és népszokásai. Látványosság.

December 3, 4 és 5-én

Neró császár élete és halála szenzációs, színes felvétel.

Előadások délután 5 órától kezdve.

Helyárak: I-es hely 1 kor., II-ik 80 fill., III-ik 60 fill., IV-ik hely 40 fill., V-ik hely 20 fillér.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

NYILTÉR.

„The Gresham“

életbiztosító társaság London.

Van szerencsém a n.é. ügyfeleinknek tudomására hozni, hogy **Löbl Gyula ur**, Bing és Löbl cég tulajdonosa vezérügynökségünkől visszalépett, minélfogva a mai napon megszűnt társaságunk képviselője lenni.

Aradi vezérügynökségünket szakfőfőre óhajtván bizni, azt

Barta Dezső urra

(Deák Ferenc-utca 16. sz.) ruháztuk át, ki vezérügynökségünket eddigi érdemes titkárunkkal,

Elekcs Gáspár urral

fogja vezetni.

Kérjük, sziveskedjék bizalmával megbízottainkat megtisztelni, kik társaságunk tradíciójának megfelelően kuláns eljárásuk által arra érdemesek lesznek.

Budapest, 1909. november 30.

Kitűnő tisztelettel

„The Gresham“

életbiztosító társaság magyarországi fiókgazgatósága:

Schuck.

Gambrinus - étteremben

ma, csütörtökön
katonazene.
Szabad bemenet.

3998

MOLLY!

3 NAP ALATT!

bársonypuha és habfehér kezei lesznek, ha a „MOLLY“ kézfinomítót használja. ::

Előkelő vegyészek és kozmetikusok igazolják, **MOLLY** kézfinomító a jelen hogy a **MOLLY** kor legtökéletesebb kézápoló szere. Egy üveg ára 1 korona.

Főraktár és szétküldés:
HÁNZU NESTOR

Vöröskereszt Drogeria

ARAD, Weitzer János-utca 2. sz.

Telefon szám 501. Telefon szám 501.

Ha még nem szerezte be

≡ tűzifa ≡

szükségletét, kérjen ajánlatot

KORNIS TESTVÉREK

cégtől Arad, Vörösmarty u. 1., hol a legjobb minőségű marosmenti és körösvölgyi száraz, I. oszt.

bükk, cser, tölgy, gyertyán hasáb- és dorongtűzifát

10.000 kgr. kocsirakományként legolcsóbban fedezhetik helyben. Kivánatra a tűzifát fűrészeelve, felaprítva házhoz szállítjuk. 4460

Kikellírtani

a kereskedővilágból azt a naiv hitet, hogy ma, a mikor olyan nagy versengés folyik az üzletek között, hirdetés nélkül is lehet boldogulni. Minden törekvő kereskedő hirdetés, még pedig az

ARADI KÖZLÖNY-ben,

a melyet több százezer ember olvas mindennap.

Magyar kir. államvasutak.

Téli menetrend.

Érvényes 1909. október hó 1-től.

Arad-Budapest.							
Állomások	Szv. I-III.		Gyv. I-II.		Tvsz. I-III.		Szv. I-III.
	Ind.	Ért.	Ind.	Ért.	Ind.	Ért.	
Arad	5-09	8-18	11-25	4-16	4-51	9-36	
Szofronya	5-25		11-41		5-08	9-43	
Kurtics	5-37	8-36	11-53	4-35	5-25	10-10	
Lőkősháza	5-53		12-10		5-44	10-21	
Bánhidí major	5-58		12-16		5-51		
Országút	6-02				5-56		
Kétegyháza	6-10	9-00	12-26	4-58	6-05	10-40	
Ujkigyós	6-24		12-47		6-21	11-16	
Békés-Csaba	6-35	9-19	12-59	5-17	6-34	11-21	
Békés-Földvár	6-43	9-22	1-29	5-20	7-43	11-33	
Mezőberény	6-56		1-42	5-31	8-02	11-55	
Gyoma	6-57		1-44	5-32	8-04	11-57	
Mezőtúr	7-07	9-41	1-54	5-39	8-20	12-11	
Pusztapó	7-31	10-01	2-18	5-59	8-47	12-29	
Pusztapó	7-36	10-06	2-25	6-04	8-52	12-34	
Pusztapó	8-02	10-29	2-53	6-24	9-25	1-17	
Szajol	8-03	10-30	3-01	6-25	9-25	1-17	
Szolnok	8-27	10-44	3-22		9-52	1-32	
Ujszász	8-39		3-33		10-12	1-42	
Tápiógyörgye	8-52	11-00	3-47	6-55	10-27	2-07	
Tápiószéle	9-10	11-12	4-03	7-03	10-45	2-25	
Nagykátá	9-20	11-19	4-15		10-55	2-35	
Tápiószécső	9-44	11-35	4-38		1-22	3-02	
Tápiószécső	9-49	11-37	4-43		1-29	3-07	
Mende	10-08		5-02		2-1	3-38	
Gyömrő	10-27		5-17		2-15	3-55	
Maglód	10-51	12-06	5-43		2-21	4-21	
Rákóc	11-08		5-59		3-15	4-39	
Kőbánya fel. p. u.	11-22	12-29	6-11		3-21	4-53	
Budapest k. p. u.	11-37		6-24		3-34	5-08	

Budapest-Arad.							
Állomások	Szv. I-III.		Gyv. I-II.		Tvsz. I-III.		Szv. I-III.
	Ind.	Ért.	Ind.	Ért.	Ind.	Ért.	
Budapest kpu.							
Kőbánya felső p. u.	8-10						
Rákóc	8-17	2-12					
Maglód	8-44						
Gyömrő	8-52						
Mende	9-00						
Tápiószécső	9-11						
Tápiószécső	9-21						
Nagykátá	9-41	3-03					
Tápiószéle	9-58	3-16					
Tápiógyörgye	10-09						
Ujszász	10-24	3-33					
Szolnok	10-27	3-34					
Szajol	10-50	3-51					
Pusztapó	11-09	3-58					
Pusztapó	11-25	4-11					
Mezőtúr	11-37						
Gyoma	11-48						
Mezőberény	12-05	4-41					
Békés-Földvár	12-10	4-42					
Békés-Csaba	12-10	4-42					
Kigyós	12-10	4-42					
Kétegyháza	12-10	4-42					
Országút	12-10	4-42					
Bánhidí major	12-10	4-42					
Lőkősháza	12-10	4-42					
Kurtics	12-10	4-42					
Szofronya	12-10	4-42					
Arad	12-10	4-42					

Arad-Tóvis.						
Állomások	Gyv.		Szv.		Tvsz.	Szv.
	Ind.	Ért.	Ind.	Ért.		
Arad ind.	12-21	2-14	4-04	7-04	6-32	10-00
Glogovác		2-26	4-15		6-43	10-21
Csicser		2-37	4-24		6-52	10-31
Györök Ménes		2-49	4-37		7-05	10-53
Ó-Paulis		2-55				
Paulis		3-02	4-48		7-17	11-18
Baraczká		3-07	4-53		7-22	
M.-Radna (6)	12-55	5-15	5-01	7-40	7-29	11-35
Milova-O.	12-55	3-25	5-09	7-42	7-34	11-57
Konop		3-49	5-40		7-56	12-38
Berzova		4-06	6-08	8-09	8-12	1-02
Soborsin	1-50	4-48	6-15	8-16	8-55	2-12
Zám		2-09	7-35	9-01	9-20	2-53
Mar.-Illye		2-35	8-16	9-24	9-59	4-02
Déva		2-58	8-48	9-56	10-39	5-19
Piski (6)	3-09		9-38	10-01	10-52	5-47
Piski (1)	3-16		9-17	10-15	11-07	6-00
Szászváros	3-35		9-28	10-34	11-34	6-30
Alvincz (6)	4-06		10-30	11-03	12-17	7-33
Alvincz (1)	4-16		10-35	11-04	12-24	7-26
Gy-Fehérv. (6)	4-27		10-33	11-15	12-37	7-41
Gy-Fehérv. (1)	7-00		10-58	11-18	12-44	7-48
Tóvis (6)	7-26		11-35	11-37	1-10	8-21

Tóvis-Arad.						
Állomások	Szv.		Gyv.		Vv.	Vv.
	Ind.	Ért.	Ind.	Ért.		
Tóvis ind.	8-38	3-55	8-55	2-00	9-40	
Gy-Fehérv. (6)	8-52	4-28	9-30	2-25	9-18	
Gy-Fehérv. (1)	8-55	4-28	11-21	2-30	9-18	
Alvincz (6)	4-4	4-41	11-32	2-44	9-23	
Alvincz (1)	4-4	4-41	11-42	2-48	9-23	
Szászváros	4-4	4-41	12-16	3-34	10-55	
Piski (6)	4-4	4-41	12-35	3-57	11-52	
Piski (1)	4-4	4-41	12-55	4-12	10-17	
Déva	4-4	4-41	6-29	1-09	4-27	11-51
M.-Illye (1)	4-4	4-41	7-11	1-39	5-10	12-17
Zám	4-4	4-41	7-44	2-09	5-45	12-51
Soborsin	4-15	6-14	8-17	2-33	6-18	1-23
Berzova	5-05	6-14	8-58	2-57	6-57	2-15
Konop	5-23		9-15		7-13	2-33
Milova-O.	5-39		9-25		7-22	2-45
M.-Radna (6)	5-55	7-28	9-37	3-24	7-32	2-59
M.-Radna (1)	6-05	7-30	9-44	3-26	7-32	3-03
Baraczká	6-14		9-52		7-53	3-27
Paulis	6-21		10-10		7-53	3-37
Ó-Paulis	6-28				7-53	3-41
Györök Ménes	6-38		10-14		8-16	3-56
Csicser	6-58				8-27	4-26
Glogovác	7-08		10-38		8-38	4-28
Arad (6)	7-21	8-08	10-50	4-03	8-50	4-28

Arad-Temesvár-Józsefváros.				
Állomások	Szv.		Vv.	
	Ind.	Ért.	Ind.	Ért.
Arad	6-15	12-17	4-48	7-59
Uj-Arad	6-25	12-28	5-04	7-59
Németh-Ságh	6-42	12-44	5-27	7-56
Vinga	6-55	12-56	5-52	7-56
Orczyfalva	7-06	1-07	6-08	8-00
Merczfalva	7-16	1-17	6-23	8-10
Szt-András	7-27	1-28	7-37	8-21
Temesvár-Jv.	7-44	1-45	7-58	8-33

Temesvár-Józsefváros-Arad.				
Állomások	Szv.		Vv.	
	Ind.	Ért.	Ind.	Ért.
Temesvár-Jv.	6-00	8-45	2-24	9-28
Szt-András	6-20	9-09	2-42	9-45
Merczfalva	6-33	9-27	2-56	10-00
Orczyfalva	6-44	9-42	3-06	10-10
Vinga	6-54	10-05	3-17	10-21
Németh-Ságh	7-11	10-23	3-30	10-33
Uj-Arad	7-28	10-47	3-47	10-51
Arad	7-38	11-00	3-56	11-00

(Utánnnyomás nem díjaztatik.)

APRÓ HIRDETÉSEK.

A kinek

ismeretség híján

házasra,
nevelőre,
üzletvezetőre,
könyvelőre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztára,
kulcsárra,
vinczellőre,
kertészre,kulcsárra,
gazdasszoyra,
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy
irodaszolgára,
pénzbeszedőre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége.

Aki

bérbeadni kíván

birtokot,
házat,
vadászterü-
letet,kocsit,
lovat,
halászatot,
et,

Aki

eladni kíván

birtort,
zongorát,
bort,
gyümölcsöt,
gabonát,üzletet,
műhelyt,
lakást, stb.
vagy

Aki

mindeneket vétel vagy bérbevitel cél-
jából keresi;

Aki

valamely állást betölteni kíván: legbizto-
sabbban értekezni, ha az

"ARADI KOZLONY"

kis hirdetési

rovatát használja.

Zálogházból

gyémánt és brillians fülbevalók
és gyűrűk, aranyláncok, minden-
féle ékszereket ezüstnemeleket ki-
váltok és veszek. Farkas Streicher
Arad, Tökölly-tér 1. 1771

2 gyermek mellé

bonne kerestetik. — Ajánlatokat
„Rózsika“ címen kiadóba kérek.
4498

Azonnal kiadó

egy 2 szobás modern lakás erkély-
lyel, konyhával, előszobával, für-
dőszobával stb. mellékhelyiségek-
kel. Bővebbet Ziffer Sándornál,
Szabadság-tér 16. 4480

Balkaru varrógép

és egyéb cipéskellékek eladók
Schweiger Adolfnál, Pécskán. 4495

Luxenburg gróf,

Lehár Ferenc nagyszerű operettje
2 füzet á 3 K.-ért kapható Ingusz
I. és Fia zeneműkereskedésében
Arad, Andrassy-tér 16. és Weitzer
János-utca. 178

Tolnai „Világlapját“

számonként 24 fillér vagy bérlet-
ben összes kedvezményekkel, ere-
deti árban házhoz szállítom. —
100.000 kötetes kölcsönkönyvtáram
minden jelentékeny új művel bő-
vítve. Krausz Paulin, Színházépület.
8241

Kecskeméti fajták

gyönyörű válogatott, ötkilós posta-
csomagokban 2.60 koronáért szál-
lít Sandberg Salo (bejegyzett cég)
Kecskemét. 4408

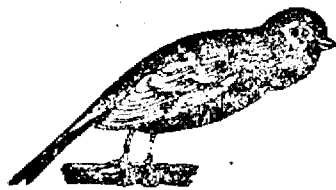
Radnai-ut 10. szám alatt

levő új emeletes bérház eladó. 4191

Üzlethelyiség

teljes berendezéssel együtt azonnal
kiadó. Értekezni Szőke Arthur
és Társa cégnél Boros Béni-tér
11. sz. 4888

Ügyes, intelligens kisasszony

ki 4 polgárit jól végzett, üzletem-
ben alkalmazást nyer. Most lett
teljes Balogh—Illés—Vargha bün-
vádi perrendtartás. Ára 56 korona.
Szánin antiquarice is van raktá-
ron. Fráter nótáskönyve 2 koro-
náért kapható, Veszek könyvtára-
kat és hangjegyeket. Kerpel Izsó
könyvkereskedése, Aradon. 3911

Nemes harzi 4481

kanári madarakat,

éjjel-nappal éneklőket 10-15 és
20 koronáért szállítok.ZIMMERMANN JÁNOS,
Deák Ferenc-utca 10.

Mészárosok és hentesek figyelmébe!

BELEK

Ajánlok mindenféle sós és szá-
raz beleket legolcsóbb árakon.

Klein Gábor

bélnagykereskedő

Arad, Boczkó-utca 11.

Veszek libamájat a
legmagasabb napi ár-
ban, kilója 2 forinttól
felfelé. 4472

Telefon szám 242.

Elektromos erőátviteli
motorokatkikölesönöz, elad és fel-
szerel 3191

Kalmár József

villanyvilágítás, tele-
fon és villamos csengő
berendezési vállalkozás

Arad, Salacz-u. 2.

Házi

mosást és vasalást

legjobban végzi

TRIEBL M.-né

mosó és vasaló-intézete

Arad, Bocskai-tér 3. szám,

Nagy Tökölly-ház, a zsidó iskolá-
val szemben. 4469

Szép kézi munka, olcsó árak!

Ügyes tanulóleány felvétetik!

Órlőszerkezetünk meg-
változtatása folytán

eladunk

fehér órlésre alkalmas
5 darab új, 8 darab
használt 1280 m/m. át-
mérőjű édes-vizű

kova-malomkövet

Az aradi és eszanádi
egyesült vasutak gura-
hoci cementgyára Gu-
rahonc. 4494

Könyvkötészetünkben

tanulóleányok

3 korona kezdőfizetéssel

felvétetnek.

Használjon Nagysád Földes-féle

Margit-Cremet,

hogy arca tiszta, üde és bájos legyen.

A MARGIT-CREME a főrangú hölgyek kedvenc szé-
pítő szere, az egész világon el van terjedve.Páratlan hatása szerencsés összeállításában rejlik,
a bőr azonnal felveszi és kiváló hatása már pár óra
lefolyása alatt észlelhető.Mivel a MARGIT-CREMET utánozzák és hamisítják,
tessék eredeti védjeggyel lezárt dobozt elfogadni, mert
csak ilyen készítményért vállal a készítő mindennemű
felelősséget.A MARGIT-CREME ártalmatlan, zsirtalan, vegytiszta
készítmény, a mely a külföldön általános feltűnést
keltett.

— ARA 1 KORONA. —

Margit-szappan 70 fillér. - Margit-pouder 1.20.

Gyártja:

Földes Kelemen laboratóriuma

ARADON.

461

Brunner Béla

uri divat és különlegességek üzlete

Arad, Szabadság-tér 20. szám

(Förroy-u. sarok, Gr. Nádasdy-palota.)

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdája.

Ajánlja dusan felszerelt áruraktárát, hol a legszebb

karácsonyi ajándéktárgyak

a legolcsóbb árakban kaphatók. 4401

Alapított 1898. Vidéki megrendelések azonnal elintéztetnek.

Nyomatott Berger és Wirth budapesti festékgyárának festékével.